Leto VII, štev. 109 | Ljubljana, petek 14. maja 1926 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon štev. 72, ponoči tudi štev. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 13. maja.

Nenadne vesti o prevratu na Poljskem niso prišle nepričakovano za one, ki so nekoliko bolj poučeni o notranjih razmerah v tej državi. Spor radi Pilsudskega se vleče v poljski javnosti že silno dolgo in sega tudi v najnovejše parlamentarne dogodke. Še tekom zadnje vladne krize je bila med ultimativnimi socijalističnimi zahtevami tudi zahteva, da se reaktivira Pilsudski in dobi v armadi ono mesto, ki mu po naziranju poljske levice gre. Ali ne samo to.

Maršal Pilsudski se je v zadnji dobi imenoval neprestano, ko se je govorilo o neugodnem poljskem finančnem in sploh političnem stanju; mnogi prav nič niso prikrivali svojih želj, naj bi Pilsudski prevzel državno krmilo v svoje roke, razgnal kratkomalo parlament in uvedel diktaturo. Debata o diktaturi se je vlekla po poljskem časopisju in je iz njega prešla tudi v inozemske novine; najnovejši dogodki tedaj nikokor ne prihajajo nepričakovano.

Položaj maršala Pilsudskega je bil doslej izredno kočljiv. Odkar je nehal biti najvišji šef Poljske, ni bil več aktivni faktor v vojski. Toda vsi poljski vojni načrti imajo določenega maršala Pilsudskega kot vrhovnega poveljnika poljske armade. Nenormalno je tedaj, da maršal nima določene aktivne funkcije v armadi tudi v mirovnem stanju. Vzrok je v tem, da ta zadeva še ni definitivno urejena z zakonom; sploh še ni zakonite osnove glede naredbe vrhovne uprave armade, kar smatrajo na Poljskem sami kot velik nedostatek. Da pa se zadeva tako dolgo ni uredila, temu je vzrok baš fakt, da tvori Pilsudski, za katerega je šlo v prvi vrsti, predmet najsrditejše borbe med poljskimi političnimi strankami, osobito med desnico in levico. Poljske desničarske stranke so neizprosne nasprotnice maršala, ki je znan kot socijalist. Pilsudski pa ima prav tako srdite nasprotnike tudi med poljsko generaliteto; osobito so mu sovražni bivši avstrijski generali, ki igrajo važno vlogo v sedanji poljski armadi; ti generali pripadajo konservativnim strakam in so tedaj tudi politični nasprotniki maršala. Pilsudski je v javnosti že ponovno srdito napadel te bivše avstrijske generale, ki so mu odgovorili z odprtimi pismi, s polemičnimi članki in naposled s tem, da so vložili prošnjo za odpust iz armade. Tako je strastna borba med generali in Pilsudskim stopila popolnoma v ospredje ter razjedala armado vedno bolj; ovirala je v prvi vrsti ureditev vojaške funkcije Pilsudskega, ker se je zadeva pač premotrivala s političnema stališča, s perspektive borbe med desnico in levico.

Najvažnejše pa je to, da je avtoriteta in popularnost Pilsudskega rastla vedno bolj. Maršal je bil sicer proti temu, da bi se zanašala politika v armado, toda je porabil vsako priliko, da je s svojo temperamentno duhovitostjo in zgovornostjo posegel v politiko, izrekel in pisal najostrejše kritike o politični nesposobnosti vladajočih strank, kritiziral njih delo, obračajoč se pri tem najbolj baš zoper skupine, ki jim je glavni vodja novi šef poljske vlade Witosz. Zato je popularnost Pilsudskega rastla vedno bolj pri širokih množicah; njegove ostre, a tudi samozavestne politične krilatice so šle od ust do ust in navduševale mase, ki so gledale v Pilsudskem onega čudodelnega moža, ki je zmožen povesti državo iz krize, za katero se delajo odgovorne vladajoče politične stranke. Tako je velik del javnega mnenja že dolgo govoril o Pilsudskem kot o bodočem diktatorju Poljske.

Ali situacija vendar ni tako enostavna. Pilsudski je popularen le v nekdanji kongresni ali ruski Poljski, kjer je igral svojo življenjsko vlogo, ko je vodil borbo zoper ruski carizem in zoper nemško medvojno vojaško nasilje. V bivših avstrijskih in nemških provincah, osobito v Galiciji in Poznanjski, kjer imajo svoje glavno oporišče konservativne stranke, tam je Pilsudski osovražen ali vsaj malo poznan; tu agitirajo konservativci zoper njega, kolikor bolj je rastla njegova konservativnost. Spor med Pilsudskim in njegovimi desničarskimi nasprotniki je tedaj v precejšnji meri tudi spor med ruskimi na eni in avstrijskimi ter nemškimi provincami na drugi strani.

Taktična moč Pilsudskega, s katero nastopa danes v Varšavi, pa je seveda v vojski. V armadi pa je maršal silno priljubljen; soglasno se trdi, da je moštvo v veliki večini na njegovi strani, prav tako tudi nižji oficirji, ki so nezadovoljni radi nizkih plač. V teh skupinah lahko Pilsudski računa na popolno soglasje v svojih ukrepih. Drugačna pa je stvar v generaliteti. Ko so pred nedavnim volili najvišji častni sod v armadi, je dobila lista Pilsudskega samo 25 glasov, lista generala Sikorskega, glavnega njegovega nasprotnika, pa 60 glasov.

Vesti iz Poljske so še premaloštevilne, da bi dovoljevale končno sodbo že sedaj. Kaj je napotilo Pilsudskega, da je izvedel usodni udarec baš sedaj, ni prav jasno; morda je bil glavni povod — nastop desničarskega ministrstva Witoszevega, o katerem je že vnaprej jasno, da bo podpiral maršalu neugoden razvoj armadne organizacije. Tudi se ne da še pregledati situacija. Dejstvo je, da je Varšava najugodnejši teren za Pilsudskega nastop; tu so njegove šance najmočnejše. Toda vprašanje je, kaj bodo storili ostali deli države, ako prevlada maršal na Ruskopoljskem. V Poznanjski so se pripravljale že davno organizacije, ki so nameravale na eventualni diktatorski poskus Pilsudskega odgovoriti z odporom in proglasiti protivlado. V Galiciji je poveljnik armadnega zbora v Lvovu general Sikorski, glavni nasprotnik Pilsudskega. V takem položaju se lahko razvije pogubna domača vojna.

Poljska se je z nastopom maršala Pilsudskega podala na pot opasnim eksperimentom vojaške diktature, ki se nikakor ne morejo imenovati zaželjeni blagor države.

Danes pričetek korupcijske debate

Pašić popušča in sporazum RR v korupcijski zadevi ni izključen. — Nadaljni razvoj odvisen od Radićevega stališča.

Beograd, 13. maja p. **Proti vsem pričakovanjem današnji dan ni prinesel nobene vidne odločitve. A že to dejstvo se smatra za dokaz, da se je Pašićeva pozicija poslabšala, češ Pašić ni več dovolj jak, da bi presekal situacijo ter je primoran iskati kompromisnih rešitev. Zatrjuje se, da je Pašić pripravljen pristati na stališče, ki ga glede anketne komisije do sedaj zavzema večina radikalskih ministrov, da naj se namreč najprej preiščejo zadeve Rade Pašića, a nato druge afere, v kolikor bodo pred komisijo iznešene.**

Radikalski klub se je sestal šele zvečer. Seja je trajala le pol ure in ni prinesla nič odločilnega. Po precej brezizraznih govorih je bila odgodena do jutri.

Tudi na konferenci vlade ni prišlo do zaključkov, glede enotnega postopanja obeh koaliranih strank ter se bodo razgovori jutri, po prihodu St. Radića nadaljevali.

Vlada je danes pojačala svojo akcijo, da uveljavi v obeh klubih RR svoje kompromisno stališče. G. Uzunović se kaže optimista in njegova okolica zatrjuje, da ima za to več razlogov. Ako Radić ne postavi jutri pretiranih zahtev, smatra vlada, da se bo mogla zaenkrat še nekaj časa držati

Položaj je nocoj ta-le: Vladine stranke sicer še niso prišle do popolnega sporazuma glede svojega stališča v korupcijski debati, a ni izključeno, da ga dosežejo. Pašić očividno popušča. Radićevo stališče bo torej za nadaljnji razvoj položaja v mnogem oziru odločilno.

V predsedništvu vlade je bila zvečer od 6. do 9. konferenca radikalskih ministrov, ki so se jim kasneje pridružili še radićevski Po seji so dobili novinarji od ministrov obvestilo, da ni še nič sklenjenega, in da se jutri razprava in posvetovanje nadaljuje. Dr. Srskić je izjavil, da je bil določen potek jutrišnje debate in da so se posvetovali o dnevnem redu. Ostali ministri so napotili novinarje na ministrskega predsednika Uzunovića in ministra Mišo Trifunovića. Minister Miša Trifunović je izjavil, da so se na konferenci vlade izmenjale misli o jutrišnjem dnevu. Čeprav ministri niso podrobneje razpravljali, se je le videlo, da se nazori v marsičem ne strinjajo. Jutri se zopet sestanemo in preciziramo svoje stališče glede nadaljnega zadržanja. Za enkrat še ni odločitve. Ministrski predsednik Uzunović je podal to-le izjavo: »Nahajamo se na pred večer velikih dogodkov. Na konferenci ministrov smo govorili o dnevnem redu jutrišnje seje zbornice. Govor je bil tudi o tem, kako se naj glase odgovori interpeliranih ministrov. Razmotrivali smo tudi o vseh predloženih vprašanjih, da bi se mogle jutri objektivno o njih debatirati. Precizirali smo tvorino, da bodo sklepi čim popolnejši in koristnejši za potek jutrišnje debate. O vsem tem se je govorilo danes tudi v razgovorih z Nikolo Pašićem, pa tudi na kratki seji radikalskega kluba. Pri vseh teh razgovorih se je dosegel skoraj popoln sporazum. Na vprašanje novinarjev, ali bo izvoljena ena ali dve anketi, je odgovoril ministrski predsednik: »Kaj jaz vem!«

Beograd, 13. maja p. Zvečer je bil na dvoru minister za izenačenje zakonov dr. Srskić, ki je predložil kralju v podpis ukaz, ki ga pooblašča, da predloži Narodni skupščini zakonska predloga o centralni upravi in o podaljšanju pooblastila zakonodajnega odbora. Minister Srskić je poročal vladarju tudi o današnjih dogodkih v vladi in v radikalskem klubu.

Beograd, 13. maja p. Danes je bilo ves dan v Narodni skupščini zelo živahno. Zastopniki raznih parlamentarnih skupin so izmenjali misli o poteku jutrišnje skupščinske seje. Klubi so današnji dan porabili za seje in za določitev govornikov na jutrišnji debati. Šefi ožje opozicije so določili vsebino govora dr. Kumanudija, ki bo oficijelni govornik skupine ožje opozicije. V imenu sam. demokratov govori jutri dr. Grisogono, za hrvatske federaliste pa dr. Polić. Za vlado bodo govorili ministri dr. Vasa Jovanović, dr. Perić, dr. Ninčić in Uzunović.

Takozvana ožja opozicija se še nadalje protivi, da bi anketni odbor preiskoval tudi stare očitke. Zlasti so odločno proti temu klerikalci in en del davidovićevcev, ker bi njihove afere prišle prve na red. Drugi del davidovićevcev zopet zastopa mnenje, da se naj da anketi čim širše pooblastilo.

Radić prihaja z novimi zahtevami?

Predložil bo vladi listo strankarskih koncesij kot pogoj za kompromis glede korupcijske debate. — Radić zahteva odstranitev ministra Nikića?

Beograd, 13. maja p. Današnji Radićev govor je bil sicer zelo previden, povzročil pa je v radikalskih krogih mnogo ogorčenja. Silno užaljeni so prijatelji dr. Markovića, ki je bil med glavnimi tvorci in branitelji sporazuma RR in katerega je Radić še nedavno povzdigoval v nebesa. Danes mu je zabrusil v obraz, da je političen bandit. Mnogo se opaža tudi ostro namigavanje na ministra Nikića. Radić pride jutri dopoldne v Beograd. Glavne njegove zahteve so baje 1. da minister Trifunović v polni meri zadosti pritožbam državnega podtajnika Pasarića in HSS, 2. da se sprejme večje število radićevskih uradnikov v razna ministrstva in na višja upravna mesta in 3. da se naj minister Nikić, ki da je napram HSS ostal nelojalen, iz vlade odstrani.

Ako so te vesti, ki se širijo in precej verodostojnega vira točne, potem stoji radikalska stranka še pred eno težko preizkušnjo . . .

Seja radikalskega kluba brez odločitve

Tudi na konferenci vlade ni prišlo še do definitivnih sklepov.

Beograd, 13. maja, p. Za danes dopoldne je bila sklicana seja radikalskega kluba. Navzočih je nekaj nad 90 radikalskih poslancev, manjka jih torej več kakor 40. Pred sejo sta konferirala Pašić in Uzunović. Sestanku so pripisovali tem večji pomen, ker je bil gospod Uzunović sinoči v avdijenci. Pašić in Uzunović se nista mogla popolnoma sporazumeti, niti glede motivacije prehoda na dnevni red povodom jutrišnje interpelacijske debate, niti glede delokroga anketne komisije. Na splošno začudenje je Pašić po tem sestanku objavil, da se vrši seja kluba šele ob 5. popoldne.

Popoldne pred sejo sta se Pašić in Uzunović ponovno razgovarjala in začetek seje se je precej zavlekel. Po otvoritvi je Pašić podal kratko poročilo. Dejal je, da se je z ministri razgovarjal glede stališča NRS v zadevi interpelacijske debate, jim povedal svoje naziranje ter jim dal navodila za jutrišnje zaključne razgovore z radićevci. Naprosil jih je tudi naj o rezultatu svojih razgovorov poročajo jutri v klubu. «Ako bo sporazum dosežen, bo naša jutrišnja seja jako kratka, ako pa ne, bomo morali obširno razpravljati. Kaj zahtevamo, Vam ne morem podrobno reči, ker se bojim, da bi se moje izjave zlorabile v svrho novih spletk.» Min. predsednik Uzunović je na to izjavil, da je vlada v glavnem precizirala svoje stališče za jutrišnjo sejo skupščine, da pa je še nekaj manjših nasprotstev in nesoglasij. Ministrski predsednik upa, da bo mogoče priti do sporazuma v vladi in v vladni koaliciji in da bosta tako obe stranki jutri nastopili složno. Potem je povzel besedo bivši predsednik kluba Ljuba Živković. (Klic poslanca Vlajka Kocića: «Joj, sedaj bo ta-le vse pokvaril!») Živković je razpravljal o zapletenem in težkem položaju v Evropi, o angleški stavki, o cesarskih zastavah, o poljski revoluciji itd. Treba je paziti, da se kaj takega tudi pri nas ne zgodi in zato morajo biti vsi radikali složni, makar da gredo vsi v opozicijo. Klici: «V opozicijo pa že ne gremo!» Nato je bila seja kluba odgodena.

Vlada namerava skupščino zopet odgoditi

Beograd, 13. maja. p. V političnih krogih se zatrjuje, da bo vlada, če srečno prebrodi interpelacijsko debato Narodno skupščino zopet za dalje časa odgodila.

Zakaj se je končala splošna stavka

Kako in po čegavi zaslugi je prišlo do sporazuma. — Podlaga za nadaljevanje pogajanj. — Delodajalci se poslužujejo svojih pravic. — Odmevi stavke.

London, 13. maja. d. Da je prišlo tako nepričakovano hitro do konca splošne stavke, je glavna zasluga Sir Herberta Samuela, predsednika kraljevske premogovne komisije, ki je tekom dolgih pogajanj z generalnim svetom kongresa strokovnih organizacij našel podlago za sporazum. **Na podlagi tega sporazuma bo premogovna komisija izvršila več važnih sprememb v svojem poročilu.**

Odločilno je vplivalo tudi dejstvo, da so posamezni člani vlade sprevideli, da javno mnenje ni v celoti na strani vlade in da je akcija za sporazum le akcija evangelske cerkve, ki je našla simpatije tudi na dvoru. Tudi liberalna stranka je spoznala, da je Lloyd George pravilnejše razumel položaj nego lord Oxford in John Simon. Zato so se v stranki kmalu sporazumeli.

Velika kriza se je rešila kompromisnim potom. Ne vlada in ne delavstvo ne moreta govoriti o svoji zmagi. Vlada je formelno rešila svoj prestiž, ker je bila splošna stavka brezpogojno preklicana, delavstvu pa je priznala celo vrsto koncesij, v prvi vrsti preklic izprtja, kar je razvidno iz poročila Sir Herberta Samuela prdesedniku generalnega sveta strokovnih organizacij. Poročilo pravi, da bo vlada še nadalje dajala subvencije in da zato avtomatično odpadejo vsa izprtja.

London, 13. maja. e. Sporazum vsebuje osem glavnih točk. Predvsem se obnovijo pogajanja s pogojem, da se bodo subvencije izplačevale za zadostno dolgo dobo. Ustanovi se vsenarodni svet, v katerem bodo zastopniki vlade in delavstva. Svetu predseduje nevtralna neodvisna osebnost. Pravice obeh strank so določene. Revizija prejšnjih mezd se ne izvrši toliko časa, dokler ne bodo podane zadostne jamščine za sprejem potrebnih korakov za reorganizacijo industrije. V onih rovih, kjer so plače že znižane, se mezde ne smejo nikakor znižati, kar pomeni velik uspeh delavske stranke. Dokler ne dobijo starejši rudarji dela, se ne smejo sprejemati novi delavci, stari izpod 18 let. Delavci, ki po ureditvi mezd ne bodo dobili dela in ki ne bodo premeščeni, imajo pravico do brezposelne podpore, ki mora biti večja, kakor pa je običajna podpora brezposelnim. Ta povišek mora plačati država. Premeščenja se mora izvršiti z vladno podporo. Takoj se morajo pričeti zidati nove hiše za rudarje.

London, 13. maja. k. Položaj v Londonu se ni mnogo izpremenil, čeprav se vidi splošno zadovoljstvo v vseh slojih radi konca stavke. Dosedaj je zelo malo stavkujočih zopet pričelo delati. Prisilne odredbe glede prometa še niso preklicane. Dosedaj še ni pričela voziti cestna železnica. Tudi listi izhajajo še v zmanjšanem formatu.

London, 13. maja. k. V predmestju Boplar je policija razpršila stavkajoče, ki so pred uradom strokovnih organizacij izražali svoje nezadovoljstvo radi ustavitve stavke. 40 oseb je bilo aretiranih. V Ilfordu so strokovne organizacije sklenile, da bodo nadaljevale s stavko.

London, 13. maja, o. Ministrski predsednik Baldwin je v svojem govoru v spodnji zbornici, kjer je naznanil konec splošne stavke, izjavil med drugim, da je po njegovem mnenju **izvojeval zmago zdrav človeški razum boljšega dela celokupne države.**

London 13. maja. d. Mučen vtis na javnost, ki se veseli konca stavke, je napravilo zadržanje časopisnih podjetnikov, ki nočejo sprejeti nazaj v službo onih, ki ne priznavajo njihovih tozadevnih pogojev. Tudi razne železniške družbe so razglasile, da vseh ne morejo več sprejeti. Oficijelni komunike javlja, da vlada ne more prisiliti delodajalcev in da je najbolje, ako se sporazumejo prizadete strokovne organizacije z dotičnimi delodajalci.

London, 13. maja, b. Pri parlamentarnih volitvah v Cheswicku je ponovno zmagal kandidat delavske stranke.

Vojaška vstaja na Poljskem

Zadnje vesti trdijo, da je maršal Pilsudski gospodar položaja. Podrobnosti o položaju.

Gdansk, 13. maja k. **Po vesteh iz Poljske je maršal Pilsudski gospodar položaja v Varšavi. Oblasti v provinci pa so se izjavile za Witosza.**

Berlin, 13. maja k. Wolfov urad izve s poljske meje od verodostojne strani: Pri včerajšnjih dogodkih v Varšavi je prišlo do uličnih bojev. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Čete Pilsudskega so zasedle dvor, min. predsedstvo in zunanje ministrstvo ter korakajo proti Belvederu. Kabinet je odstopil. Najbrže bo prišlo do krize predsednika republike. Telefonske zveze z Varšavo so prekinjene.

Varšava, 13. maja. d. O vojaški revolti se izvejo sedaj tele podrobnosti:

V torek popoldne so skušali vojaki napasti vilo maršala Pilsudskega v Sulojewku pri Rombertowu. Zbrali so se v precej močnem oddelku in začeli streljati na hišo. Pilsudski je takoj poklical na pomoč čete 7. ulanskega polka iz Rombertowa, ki so prihitele in se zapletle z napadalci v boj iz daljave. Doslej manjkajo vesti, ali je bil pri tem kdo ranjen, vse kaže, da ni bil nihče zadet. Streljanje je kmalu potihnilo. Drugi dan zjutraj se je hotel maršal Pilsudski peljati v Varšavo, da bi se pritožil radi napada na vilo. **Poveljnik 22. pehotnega polka, polkovnik Sikorski, je dobil povelje, naj ustavi Pilsudskega, ker da je zapleten v vojaško zaroto. To povelje je hotel izvršiti. Njegovi vojaki pa so se povelju uprli in odpovedali polkovniku pokorščino.** Takoj so se postavili na stran Pilsudskega, ki je pri vojakih zelo priljubljen.

Čete 22. pehotnega polka so včeraj dopoldne skupaj z oddelkom 7. ulanskega polka korakale iz Rombertowa proti Varšavi. Uporniki so se kmalu ojačili in v moči štirih polkov je Pilsudski ob 4. popoldne zasedel predmestje Prago. Vstaši zahtevajo, naj takoj odstopi nova vlada Witosza in naj se poveri mandat za sestavo novega kabineta maršalu Pilsudskemu.

Vlada je takoj imela sejo in storila vse potrebne korake, da se ubrani revolte. Zasedla je z močnimi oddelki zvestih čet in policije vse dohode v Varšavo, zlasti pa mostove preko Visle. Ob 3. popoldne je izšlo vladno poročilo. Vlada objavlja, da so se dali vsled zločinske agitacije nekateri vojaški oddelki zavesti in so odpovedali zakoniti vladi pokorščino ter se obrnili proti njej. **Vlada je takoj proglasila obsedno stanje nad Varšavo.** Predsednik republike Wojciechowski je izdal vojakom proglas, v katerem jih spominja na njihovo prvo dolžnost, to je pokorščino in na prisego. Poziva jih, naj se vsi oni, ki so se spozabili, nemudoma povrnejo na pravo pot in naj se stavijo vojnemu ministru na razpolago. Proglas sta podpisala tudi min. predsednik Witosz in vojni minister Malszewski.

Proti večeru je vlada umaknila čete, ki so stražile dohod v mesto, nakar je maršal Pilsudski neovirano prišel s svojimi vojaškimi oddelki v Varšavo. Kabinet ima neprestano seje, na katerih razpravlja o položaju. Prebivalstva se je polastilo silno vznemirjenje.

Nasilje proti samostojnim demokratom v Dalmaciji

Povodom občinskih volitev. Protestna akcija kluba SDS.

Beograd, 13. maja. p. Samostojni demokratski klub je imel dopoldne sejo, na kateri so bila prečitana poročila o nečuvenih nasiljih, zlorabi uradne oblasti in akciji Srnaovocev proti sam. demokratom pri pripravah za občinske volitve v Dalmaciji. Klub je sklenil, naj dr. Lukinić in Kecmanovića posetita notranjega ministra in intervenirata pri njem v tej stvari. Poslanec Kecmanović je razen tega naslovil na notranjega ministra vprašanje, v katerem med drugim zahteva čimprejšnjo povoljno rešitev te zadeve.

Klub je na svoji današnji seji razpravljal tudi o jutrišnji debati v Narodni skupščini o interpelacijah glede korupcije in je določil svoje stališče. Glavni govornik SDS je dr. Grisogono, ki bo utemeljeval interpelacijo SDS, po potrebi pa bo povzel besedo še kak drug član kluba.

Amundsenova ekspedicija

Rim, 13. maja, o. Z zrakoplova «Norge» je bila mestu Nome v Severni Alaski odposlana brezžična brzojavka, v kateri prosi Amundsen tamošnjega norveškega konzula, da pripravi 100 mož, ki bodo pomagali zrakoplovu, da pristane v mestu Nome. Na podlagi vesti iz Berlina se da sklepati, da namerava «Norge» nadaljevati pot proti Zedinjenim državam, ker ima na krovu veliko zalogo bencina. Od včeraj ob 2. ponoči ni bila več v brezžični zvezi s severnoevropskimi postajami. Njena brezžična postaja more namreč pošiljati vesti le na razdaljo 12.000 km.

Rim, 13. maja, o. Brezžična brzojavka iz New Yorka pravi, da se je «Norge» danes ob 1.30 popoldne nahajal 10 milj daleč od rtiča Barrov.

Rim, 13. maja. b. Glavni tajnik fašistovske stranke Avgusto Turati je poslal poveljniku zrakoplova «Norge», Nobilu, nastopno brezžično brzojavko: Polet italijanskega zrakoplova čez severni tečaj dokazuje, da italijanski pogum doseže vsako najvišjo točko. Celokupen fašizem pozdravlja drznega letalca»

Dragoceno priznanje

V zagrebških «Novostih» se je oglasila «naročita, upučena strana», ki napoveduje zlom starega strankarskega režima ter novo grupacijo političnih elementov po principielnih razlikah. — Izvajanja so dragoceno priznanje pravilnosti politike Svetozarja Pribičevića in SDS.

Zagreb, 13. maja n. Današnje »Novosti«, ki podpirajo akcijo Ljube Jovanovića, priobčujejo »sa naročite, upučne strane« na uvodnem mestu oceno politične situacije z razpravo interpelacije o korupciji **začetek »čiščenja« v radikalni stranki.** «Novosti» pišejo, da mora NRS v teku tega procesa potisniti v drugo vrsto vse one elemente v stranki, ki so na glasu kot korupcijonisti in ki vrše danes v stranki usoden vpliv s pomočjo g. Pašića. Obe strani gresta v bitko oboroženi in dobro opremljeni z argumenti in materijalom. Verjetna so iznenadenja na obeh straneh in morda bo marsikdo, ki danes še ponosno dviga glavo, padel v tej bitki, veliko jih bo tudi ranjenih. Zato bo po bitki atmosfera bolj čista in dani bodo **pogoji za ustvaritev nove situacije v našem političnem življenju, v kateri je mogoče na novo grupirati politične elemente po principielnih razlikah v shvatanju državnih in narodnih potreb,** česar danes ni, ker so vse današnje stranke stare in obeležene po starih razlikah iz časa pred vojno in med vojno, ko države SHS še ni bilo. Vsa borba naših strank je bila **koncentrirana na odvzemanje, odnosno obdržanje oblasti.** S sporazumom je likvidirana protidržavna politika HRSS in s tem je izginila iz našega državnega življenja težka abnormaliteta. »Novosti« nadaljujejo:

Tako je bila dana možnost, da je en del demokratske stranke sprovedel (Davidovičevci) »tiho likvidacijo« muslimanske verske organizacije kot politične stranke, a drugi del (Pribičević) dem. stranke, da se je izven oblasti in osvobojeno dnevnih vladnih skrbi, vrnil gojenju in propagandi ideje edinstva, baš v onem delu naroda kjer se je ideja edinstva, docela pogrešno, identificirala z idejo hegemonije. Prirodna naloga SDS je, da poskuša likvidirati takozvano veliko srbstvo, ki se je kazalo v hegemonističnimi tendenci.

V taki situaciji, v času splošne prirodne reakcije na plemensko pretiranost, je buknila afera z interpelacijami o korupciji. Tragično je, da je nastopanje nove epohe po okolnostih vezano na afere, ki zadevajo radi rodbinskih odnosov osebno občutljivost predstavnika starega mentaliteta. Ali to ne prihaja in ne more prihajati v ozir, ko je nastala potreba, da se odstrani vse, kar ovira normalni razvoj narodnega in državnega življenja, a da **načela in pogledi na potrebe tega življenja zopet postanejo osnove strankarske grupacije.**

Sigurno je, da prinese diskuzija o korupcijskih interpelacijah direktno ali v svojih posledicah **zlom starega strankarskega režima in da pride za tem čas splošne preorientiranosti po stvarnih potrebah narodne celine v novi državi.** Nova država ni kraljevina Srbija ni nagodbena kraljevina Hrvatska, ni avtonomna vojvodina Kranjska in Štajerska ni podaljšanje vsega tega, marveč jedna kraljevina i Srbov, i Hrvatov, i Slovencev. Tako v »Novostih«, »naročita, upučena strana«.

Kdor je sledil izvajanjem samostojnih demokratov, zlasti pa njih voditelja Svetozarja Pribičevića na neštetih zborih ter v vseh glasilih, vidi lahko na prvi hip, da se njih pravilnost z gorenjo oceno politične situacije ter napovedjo nujne splošne pregrupacije naše notranje politike povsem krijejo. Vsa tu postavljena načela za novo situacijo so načela SDS, ki sedaj zmagovito prodira je vsepovsod. Včerajšnji uvodnik »Novosti« je največje zadoščenje za politiko samostojnih demokratov.

Radićev govor v Požegi

V glavni stvari, glede korupcijske afere je bil Radić zelo previden. — Izpadi proti radikalom. — Opsovani L. Marković.

Požega, 13. maja. n. Ob 1,10 popoldne se je pripeljal semkaj Stjepan Radić z avtomobilom. Spremljali so ga minister Pucelj, državni podtajnik dr. Pernar, predsednik kluba HSS Karlo Kovačević, nekaj zagrebških in beograjskih novinarjev in znani lesotržec ter šumski eksploatator Janeković. Na glavnem trgu, kjer je bila postavljena visoka tribuna, se je zbrala precejšnja množica naroda. Radić je med drugim izvajal:

Naša hrvatska ravan je divna in je enaka, kot je bila predvojna Srbija. Veliko zlo je, da ti kraji nimajo železnic. Ako ni železniške zveze, potem tudi ne more biti demokracije. Radić je potem govoril o pomenu besede «korupcija» in dejal, da korupcija ne ogroža samo te divne doline, ampak tudi našo veliko državo. Beograjski politiki niso imeli smisla za Reko in so celo izročili naše morje Italijanom. Naše brodarstvo bi moralo biti prvovrstno, v resnici zaostaja naša trgovinska mornarica celo za rumunsko. Dr. Tresić - Pavičić je izročil našo mornarico Italijanom. Zato bi ga morali ustreliti, ne pa napraviti za našega poslanika v Washingtonu. Rade Pašić je hodil po Primorju in delil subvencije, v prvi vrsti brodarskim družbam, tako kakor je hotel. Radić je potem napadal železniške tarife za Sušak. Vlada jih je tako nerodno nastavila, ker je hotela ubiti Sušak, češ, da je ves hrvatski in ne radikalski.

Poslanci HSS so šli zato v Beograd, ker so hoteli popraviti vse, kar je bilo slabega. V tem pa niso uspeli. V Beogradu se odpirajo vrata le onemu, ki maže. Radikalski klub ima danes sprejeti važne sklepe, ne vé se pa še, kak uspeh bo imel današnji dan. Okolica Nikole Uzunovića je nastopila izvrstno. Rekla je: «Pašiću čast, a nikada više vlast!» Ako bo danes res tako v Beogradu, bo vse dobro. Morda pa bodo zopet začeli govoriti o boljševizmu HSS. Tako more govoriti le kak politični bandit, kakršen je dr. Laza Marković, ki zasluži, da se ga natolče po . . . . . in ne, da ga napravijo za ministra. Dokazali smo, da so taki ljudje pri nas ropali in oškodovali državo za gorostasne vsote. Radikalna stranka ima 40 kmetskih zastopnikov in 40 zastopnikov gospode, ki so pošteni.

Jutrišnja razprava v Narodni skupščini bo pokazala, kam vodi pot radikalne stranke. Radikali imajo največ korupcijonistov. Morda je nekaj korupcije tudi v HSS. Toda ti ljudje bodo ostali brez mandata in njihova imena bomo zapisali na smetišču.

Okrog HSS se zbira ves hrvatski narod, le nekaj inteligence stoji na strani. Kmetski narod ima tri pomagače. Prvi pomagač je delavec. Drugi je prišel iz Slovenije Kjer se pokaže Slovenec, začne delati tako, kakor mora biti. Tudi med Slovenci, ki so pri HSS je nekaj stremuhov, ne več kot pri nas. Tudi dr Korošec in dr. Žerjav jih imata nekaj. Toda stremuhi so tudi med Srbi Oni morda psujejo tudi mene, zato pa srbski kmetje hvalijo seljaško stranko. In to je naša tretja narodna moč. Radić je pripovedoval, kako so k njemu prišli srbski župani in izrazili željo, naj bi tudi med njimi prirejal shode, odgovoril jim je pa, da je še prezgodaj. Pri prihodnjih volitvah bo postavljenih za kandidate 200 kmetov in 50 gospode. Kmet ne ustvarja boljševizma, ampak kmetsko državo.

Iz Požege se je odpeljal Radić s spremstvom v Novo Gradiško, kjer je imel daljši govor, približno v istem duhu kot v Požegi.

Vesti o ponovnem Ninčićevem potu v Rim in Pariz

»Politika« najavlja nadaljevanje pogajanj s Francijo in Italijo. — Poluradni demanti.

Beograd, 13. maja p. Današnja »Politika« prinaša informacijo, da ima zunanji minister dr. Ninčić razen misije kot zastopnik naše vlade na razorožitveni konferenci v Ženevi tudi nalog, da odpotuje v Francijo in potem v Italijo. V Parizu bi Ninčić nadaljeval direktna pogajanja s francosko vlado, z italijanskim kabinetom pa sklenil naknadne politične sporazume na temelju doslej objavljenih poslov. V Parizu naj dr. Ninčić podpiše besedilo sporazuma z ministrskim predsednikom Briandom, ker ne moremo računati na skorajšen oficijelni obisk kraljevske dvojice v Franciji radi notranjepolitičnih razmer v naši kraljevini.

To verzijo spravlja »Politika« v zvezo s skorajšnjim prihodom rimskega poslanika Balugdžića v Beograd, ki ima dobiti nova navodila za pripravljanje sestanka med dr. Ninčićem in Mussolinijem.

Agentura Avala pa objavlja nocoj komunike, kjer pravi, da gori omenjena vest »Politike« ni točna. Zunanji minister dr. Ninčić je šef jugoslovenske delegacije za pripravljalno konferenco o razorožitvi, ki je sklicana v Ženevo. Njegovo potovanje, ako mu ga bodo sploh dovolili njegovi nujni posli, je v zvezi le z delovanjem Zveze narodov. Vse drugo je, tako zaključuje Avala, le kombinacija, ki ne odgovarja dejstvom.

Tekstilbazar 3767a
Ljubljana, Krekov trg št. 10
prodaja:
Moške klobuke Mesalino po Din 65·—
Kravate svilene, fine po Din 20·—
Krasne **jumperje** po Din 68·—

Sodba o procesu R. Pašić-D. Stojadinović

R. Pašić oprošten radi klevete.

Iz Beograda, 13. maja

Včeraj se je, kakor smo že poročali, vršila pred beograjskim sodiščem razprava o tožbi dr. Dragiše Stojadinovića proti Rade Pašiću, ki ga je imenoval v »Novostih« ničvredneža in izsiljevalca. Dr. Stojadinović je zahteval za čitanje nekaterih zaupnih aktov ministrstva trgovine in industrije tajno razpravo. Sodišče je tej zahtevi ugodilo. Čez nekaj časa je bila razprava zopet proglašena za javno.

Tekom zaslišavanja prič je bilo prečitano pismo Juraja Vučetića, prokurista Slavenske banke, poslano ženi pokojnega bančnega ravnatelja Milina, v katerem pravi, da je Rade Pašić prejel 6 milijonov ČK na račun ostanka nagrade za izvršeno intervencijo ob priliki izplačila državnega dolga 66 milijonov ČK tvornici za vagone v Adamovu na Češkoslovaškem.

Priča advokat dr. Emer Tartaglia je izpovedal, da je kot zastopnik te tovarne po svojih prijateljih angažiral Rade Pašića za intervencijo v svrho izplačila omenjenega dolga. Znano mu je, da je Rade Pašić takoj v početku prejel ček za 2 milijona ČK, ali pa je prejel tudi ostanek mu ni znano, ker po smrti bančnega ravnatelja Milina ni prišel več v stik ž njim. Kasneje se je ž njim sestal, ko ga je Milinova vdova naprosila, naj posreduje pri Rade Pašiću, da ji izplača provizijo njenega moža, ki bi naj znašala 1,800.000 ČK in 1000 delnic Trboveljske premogokopne družbe.

Na popoldanski razpravi se je razpravljalo o žalitvah, ki jih je izrekel Rade Pašić napram dr. Stojadinoviću v »Politiki«. Zastopnik dr. Stojadinovića je zahteval za vsako kaznivo dejanje odškodnino 250.000 Din, skupno pol milijona dinarjev, katero vsoto je pripravlien odstopiti organizaciji invalidov in siromašnim dijakom, ako to sodišče prizna.

Zastopnika dr. Stojadinovića sta naglašala v svojih govorih, da dr. Stojadinović ni iskal pri svojih javnih obtožbah koristi zase, med tem ko sta zagovornika Rade Pašića povdarjala, da je Rade Pašić mož velikih zasluga za naše rudarstvo in v ostalem povsem nedolžen, akcija dr. Stojadinovića pa je političnega značaja, ker stremi za tem, da razbije radikalno stranko.

Razprava je bila zaključena in je sodišče odgodilo proglasitev sodbe na danes ob 11. dopoldne.

Sodišče je obsodilo Rade Pašića zaradi uvrede in klevete, zagrešene proti Dragiši Stojadinoviću na 15 mesecev zapora in na preko 131.000 Din globe, stroškov in odškodnine tož telju.

Rade Pašić se nahaja že dalj časa v inozemstvu ter živi v Opatiji. Zatrjuje se, da mu je vlada g. Uzunovića v to svrho izstavila diplomatski potni list . . .

Preganjanje naših ljudi v Italiji

Gorica, 13. maja o. **Slovenski učitelji na Goriškem so morali včeraj pr seči pri pristojni oblasti, da se ne bodo n.k ar več organizirali v kak; slovenski stranki ali pa v kateremkoli slovenskem društvu in da se ne bodo nikoli vmešavali v politiko.**

Rim, 13. maja o. Danes popoldne se je vršil v Škofijah pri Kopru ustanovni občni zbor Prosvetnega društva. V zasebno stanovanje, kjer se je vršilo zakonito zborovanje, **sta vdrla dva karabinjerja in z revolverjem v roki preiskala vse zborovalce in nato sestavila zapisnik o nj.h. Vsi domačini, ki so se udeležili tega zborovanja, so prejeli strog ukaz, da se morajo jutri popoldne javiti na policijskem komisarijatu v Miljah.** Nekemu tamošnjemu krčmarju, ki je prisostvoval ustanovnemu občnemu zboru, sta karabinjerja na mestu odvzela licenco za gostilniško obrt. **Osem Tržačanov, med njimi štirje organizatorji, oziroma sklicatelji ustanovnega občnega zbora, so aretirani. Karabinjerji so jih uklenili v težke verige in odvedli kot zločince v miljske zapore.**

Problem reorganizacije Sveta Zveze narodov

Anglija proti razširjenju?

Ženeva, 13. maja dk. Na včerajšnji seji studijske komisije je izjavil lord Robert Cecil **da Anglija ne pristaja na pomnožitev stalnih sedežev v Svetu Zveze narodov.** Nadalje je izjavil, da ta sklep ne velja za Nemčijo, katero smatra Anglija že za članico Zveze in Sveta. S tem so zahteve Španije, Brazilije, Poljske in Kitajske definitivno odklonjene, ker je za ustanovitev teh sedežev potrebno soglasje Sveta Zveze narodov.

Ženeva, 13. maja k. Sprejet je bil čl. 2. projekta lorda Roberta Cecila glede reorganizacije Sveta Zveze narodov. Ta člen predvideva, da se nestalni člani Sveta Zveze narodov po preteku funkcijske dobe ne morejo več izvoliti v dobi treh let. Vendar pa more zborovanje Zveze narodov z dvetretjinsko večino določiti, da se morejo ti člani zopet izvoliti. Število teh pa ne sme prekoračiti ene tretjine nestalnih članov Zveze narodov, ki so v funkciji.

Na večerni seji se je pričela razprava o čl. 3., ki predvideva zvišanje sedežev Sveta na devet. Zastopniki Velike Britanije, Francije in drugih držav so bili za to, da se zviša to število na devet, Italija in Belgija pa sta bili za osem sedežev, dočim sta Švedska in Švica glasovali proti vsakemu zvišanju, ter sta eventuelno zadovoljna s sedmimi sedeži.

Nemčija in razorožitvena konferenca

Berlin, 13. maja. b. Snoči je odpotoval v Ženevo grof Berndorff kot zastopnik Nemčije na pripravljalni razorožitveni konferenci.

Pesniška sekcija v prosvetnem ministrstvu

Berlin, 13. maja. b. Pruski prosvetni minister je na predlog Akademije umetnosti imenoval za člane novoustanovljene sekcije za pesništvo pisatelje Gerharta Hauptmanna, Th. Manna, Hermana Stehra, Ludvika Fuldo in Arno Holtza, ki bodo kooptirali še druge člane.

Italijanska intervencija radi zagrebške sportne afere

Rim, 13. maja o. Radio Nazionale javlja, da je italijanski poslanik v Beogradu prosil jugoslovensko vlado za pojasnila glede incidentov pri zadnji nogometni tekmi med Gradjanskim in turinskim klubom Juventus, pri kateri so bili igralci Juventusa napadeni.

Gledališki repertoarji

Petek, 14.: «Večni mornar». D.
Sobota, 15.: «Žongler Naše ljube Gospe». B
Nedelja, 16.: ob 15.: «Grofica Marica». Izv.

Wagnerjeva opera Večni mornar, ki je bila v letošnji sezoni s tolikim uspehom izvajana, se poje v drugo v abonma in sicer v spremenjeni zasedbi. Danes poje vlogo Sente gdč. Žaludova.

Koncert francoskega pianista v Ljubljani. V pondeljek, dne 17. t. m. se vrši v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu klavirski koncert enega najslavnejših francoskih klavirskih virtuozov sedanjosti gospoda Alfreda Cortota. Slavni pianist potuje sedaj po nalogu francoske družbe za razširjenje francoske umetnosti po Evropi ter prireja koncerte v vseh večjih kulturnih centrih. V Ljubljano je prišel na vabilo tukajšnjega Francoskega instituta. Umetnik izvaja vse programne točke na koncertnem klavirju, ki mu ga je za to turnejo dala na razpolago francoska tvornica klavirjev Pleyel v Parizu. Instrument je eden najboljših koncertnih klavirjev. Na ta koncert opozarjamo našo publiko že danes. Sedeži so v predprodaji v Matični knjigarni. Cene od 30 Din navzdol

Nemška vladna kriza in prevratni načrti

Predsednik Hindenburg sprejel ostavko državnega kanclerja dr. Luthra in poveril z njegovimi posli ministra Gesslerja. - Preprečen desničarski puč.

Berlin, 13. maja. (Radio). **Državna vlada je snoči sklenila na podlagi izida razprave v državnem zboru, da poda svojo ostavko, ki jo je državni predsednik tudi sprejel in poveril sedanji vladi začasno vodstvo vladnih poslov.**

Državni kancler dr. Luther je naprosil državnega predsednika Hindenburga, naj ga takoj razreši njegovih dolžnosti, ker je sklep državnega zbora naperjen samo proti njegovi osebi, medtem ko so se drugi ministri izjavili pripravljene vršiti nadalje vladne posle. **Državni predsednik je danes ugodil prošnji državnega kanclerja ter je poveril vodstvo vlade njenemu najstarejšemu članu ministru državne brambe dr. Gesslerju.** Obenem je izrekel dr. Luthru svojo najiskrenejšo zahvalo za njegovo dosedanje delo.

V političnih krogih smatrajo, da bo sedanja vlada ostala še nadalje, o osebi novega kanclerja pa vladajo zelo različna nazi ranja. Tekom današnjega dne se je državni predsednik pogajal z voditelji posamezn ik strank, končna odločitev pa se ne pričakuje pred jutrišnjim popoldnevom.

Berlin, 13. maja. b. Za rešitev sedanje krize je navidez poživnih v parlamentu dokaj teoretičnih možnosti, praktično pa se zdi sleherna izmed njih težko izvedljiva, oziroma sploh nemogoča. Stara, takozvana weimarska koalicija, sestoječa iz demokratov, socijalnih demokratov in centruma, ni številčno zadosti močna, da bi mogla sama vladati. Sodelovati bi morala tudi dr Stresemannova nemška ljudska stranka, kar pomeni, da bi se obnovila takozvana velika koalicija. Nemška ljudska stranka pa je že pri sestavi dr. Luthrove vlade jasno izrazila, da ne mara ničesar slišati o sodelovanju s socijalnimi demokrati. Njen ideal zadnjih let je kooperacija z nemškimi nacijonalci. Toda tudi ta kombinacija je prešibka brez sodelovanja katoliškega centruma. Slednji pa ni nič kaj voljan ponoviti eksperiment druge Luthrove vlade. Edino možna rešitev bi bila poleg razpusta parlamenta še, da se ohrani sedanja koalicija. Silno težko bo najti primerno osebo, ki naj drži in vodi tako napol razdejano zvezo. V vsakem primeru pa ostane ovira vprašanje državne zastave, ki je pač ne bo lahko odstraniti.

Berlin, 13. maja. d. Kakor izjavlja policija, je odstranjena nevarnost desničarskega puča, ker so redarji hitro posegli vmes in storili vse potrebne korake v varstvo reda in miru. Po podatkih policije je v resnici obstojal načrt za nasilno spremenitev ustave, vendar naj bi se, vsaj na zunaj, ohranila legalnost akcije. Prekucuhi so računali, da pride vsled plebiscita o razlastitvi knezov do vladne krize, ki bi jo potem izrabili zase. Mislili so, da je sedaj najugodnejši trenutek, da pridejo na vlado in da potem proglase diktaturo. Načrt je bil dokaj spretno pripravljen. Prevratniki so hoteli uprizoriti komunistične nemire, jih po potrebi še razbiniti, da bi imeli utemeljen povod za uporabo sile in za pritegnitev vojaštva in domovinskih zvez k vzpostavitvi reda in miru

Malo pred padcem vlade je izjavil notranji minister dr. Kütz, ki je zastopal tudi ministra za državno brambo, da bo vsako uro na razpolago, kjerkoli bo zahtevala dolžnost. Kot notranji minister je odredil stroge izjemne korake.

Vratislava, 13. maja. d. V Oeslu so številni republikanci napadli avto, v katerem sta se vozila bivši prestolonaslednik in njegova žena. Šleski nemški nacijonalci zahtevajo za ta napad zadoščenje.

Maršal Josip Pilsudski

je potomec stare poljske plemiške rodbine in je bil rojen leta 1867 v Zulowu v vilnski guberniji Že od rane mladosti je bil neizprosen sovražnik Rusov, ker so tlačili njegov narod. Zato si je stavil za življenjsko nalogo, da po svojih močeh doprinese do osvobojenja Poljske izpod ruskega jarma, kakor je to vedno javno izpovedoval. Pilsudski je bil član raznih društev in organizacij, ki so bile pri Rusih slabo zapisane, ker mnogokrat niso prikrivale svojih pravih smotrov. Zato je bil tudi izključen iz univerze. Kmalu se je posvetil socijalističnemu gibanju, ne toliko iz notra-

njega prepričanja, ampak v prvi vrsti zato, ker je bilo naperjeno proti carskemu režimu. Vlada ga je leta 1888. pregnala v Sibirijo, iz katere pa se je po štirih letih vrnil. Nekaj let kasneje so ga oblasti prijela v Lodzu in vtaknila v policijski zapor v Petrogradu, iz katerega pa je kmalu ušel. Leta 1904. je šel Pilsudski v Tokio, dve leti kasneje pa ga najdemo zopet na Poljskem, toda ne več v Ruski Poljski, ampak v Galiciji, kjer je začel organizirati sistematični odpad Poljske od Rusije. Zbirati je začel okrog sebe in svojih pristašev, med katerimi je bil tudi sedanji predsednik republike Wojciechowski, strelce, ki jih je strnil v močne organizacije z jasno določenimi, čeprav ne javno obeleženimi smotri.

Ko je leta 1914. izbruhnila vojna proti Rusiji, je Pilsudski, seveda s pomočjo avstrijskih vojaških oblastev, sestavil samostojne poljske legije, večinoma iz svojih strelskih organizacij, ki jih je Avstrija moderno opremila in podpirala. S temi legijami je vdrl Pilsudski kmalu po izbruhu vojne v južno Rusijo. Ko se je kasneje sestavil poljski pomožni zbor, je prevzel Pilsudski vodstvo ene brigade, kasneje pa večjih edinic. Po proglasitvi samostojnosti Poljske pod varstvom avstro-ogrske monarhije in Nemčije, je bil pol leta član začasnega državnega sveta v Varšavi, ker pa je pripravil legije do tega, da niso hotele priseči na škodo popolne samostojnosti Poljske, so ga nemške čete internirale v Magdeburgu.

Po prevratu se je Pilsudski takoj povrnil v popolnoma osvobojeno domovino, kjer so ga dne 14. decembra 1918. izvolili za prvega predsednika poljske republike. Kot tak je sklical ustavodajno skupščino, ki se je kasneje spremenila v sejm. Na tem mestu je ostal štiri leta. V notranjo politiko se Pilsudski ni mnogo vmešaval. On je predvsem vojak. Poljak in neizprosen nasprotnik Rusov. Za svoje zasluge za domovino in vojaštvo je bil Pilsudski imenovan za maršala. To najvišje vojaško odlikovanje ima doslej razen njega samo še francoski maršal Foch

Demarša v Sofiji

Ko je v Sofiji še gospodovala vlada s Stambolijskim na čelu, se je pokazalo, da bi se razmerje med Bolgarijo in Jugoslavijo moglo vendarle izboljšati. V oni dobi je na vzhodni meji Južne Srbije postalo zelo nemirno; makedonstvujuščі, ki jih je katastrofalni izid svetovne vojne silno zadel, tako da so nekaj časa mirovali popolnoma, so se pričeli zopet gibati. Ko so pričeli notranji prepiri v naši kraljevini, ko se je na visoko pognal val komunistične propagande ter pretil, da zruši nove narodne države, so elementi, ki so se zbirali okrog Todora Aleksandrova, dobili novih nad in novega poguma. Pričeli so zopet s svojo propagando med makedonskimi emigranti v Bolgariji, pričeli zopet organizirati komitaške čete in jeli z njimi prihajati preko državne meje.

Napadi makedonstvujuščih so razmerje med Sofijo in Beogradom zastrupljali vedno bolj. Kolikor tudi se je trudila vlada Stambolijskega, da prepriča naše vodilne kroge o svoji lojalnosti in spravljivosti, ni ji bilo mogoče verjeti in zaupati, dokler je trpela, da so makedonstvujuščі prehajali z bolgarskega na južnosrbsko ozemlje, oboroženi največ z materijalom iz državnih bolgarskih skladišč.

Da odstrani vzrok nezaupanja in uredi definitivno srbobolgarsko razmerje v duhu sprave in sloge, se je Stambolijski vdal beograjskim zahtevam ter je sklenil na posebnih pogajanjih v Nišu z jugoslovenskimi zastopniki dogovor, kako naj zanaprej bolgarska in jugoslovenska vlada sodelujeta v preganjanju bugaraških komitašev in onemogočenju njihove nadaljne nelegalne akcije. Toda preden je niški sporazum sploh stopil v veljavo, so makedonstvujuščі, ki jim je zapretil definitiven propad, skupno z oficirsko ligo in meščansko-socijalistično opozicijo vrgli vlado Stambolijskega, njega samega in glavne vodje zemljoradniške stranke pa celo umorili. Niški sporazum je bil uničen

Zakaj nova vlada Cankova, ki se je za svoj obstoj imela zahvaliti Todoru Aleksandrovu in njegovim pomagačem, ni mislila na to, da bi izvedla niški dogovor glede zatiranja komitaške akcije. Makedonstvujuščі so imeli zopet popolnoma proste roke in čefaški napadi na naše ozemlje so pričeli znova.

Vsakdo mora priznati, da je bila ta čas, odkar je bil na vladi Cankov s svojimi s krvjo tolikokrat omadeževanimi zavezniki, potrpežljivost naše vlade več kot velika. Kljub temu, da so bile dokazane najintimnejše zveze med četaši in uradnimi sofijskimi krogi, vendar naša vlada v tem pogledu še ni nastopila s primernimi diplomatskimi zahtevami in izvedba niškega sporazuma ni bila nič več predmet diplomatskih razgovorov med obema državama.

Bombni atentat v Strumici je sprožil znova kočljivo zadevo. O noti, ki jo misli vložiti naša vlada v Sofiji ali jo je morda že vložila, se izve zelo malo, a še to je nesigurno, dasi gotovo v tem pogledu Ninčičeva redkobesednost ni prav nič na mestu. Vsem v Jugoslaviji bi odleglo, ako bi se nesrečnim aferam z makedonstvujuščimi napravil konec. Vedno bolj prevladuje tudi med srbijanskimi krogi želja, priti do zbližanja z Bolgari, pričeli so že prvi, dasi še rahli stiki med posamezniki in društvi v obeh državah; razmerje do Grčiji sili k razjasnitvi glede odnošajev do Bolgarije. Toda teroristične akcije makedonskega komiteta podero sproti, kar se posreči kljub tolikim oviram ipak zgraditi med obema južnoslovanskima državama in narodoma Zato bi bilo v interesu zbližanja nujno potrebno, da se odpravi jedro zla, kakor se je nameravalo z niškim sporazumom.

Darujte za Sokolski Tabor!

Domače vesti

* **Imenovanja v šolski službi.** V ministrstvu prosvete je podpisan ukaz, s katerim je imenovan g. Matija Pirc za upravitelja moškega učiteljišča v Mariboru in Anton Tandrič za upravitelja učiteljišča v Subotici.

* **Nov pomočnik ministra trgovine.** Na mesto dr. Frana Gospodnetića je prišel za pomočnika ministra trgovine in industrije Stjepan Janković, dosedanji inšpektor oddelka ministrstva trgovine in industrije v Sarajevu.

* **Sestanek Male antante na Bledu.** Po vesteh iz Beograda se bo vršila konferenca ministrov zunanjih zadev držav Male antante v dneh 17., 18. in 19. junija na Bledu. Ta termin je določen sporazumno med Beogradom, Prago in Bukareštom. Na Bled je že odpotoval šef protokola ministrstva vnanjih zadev g. Novaković, da pripravi vse potrebno za sprejem gostov.

* **Priznanje službenih let.** Narodna skupščina je, kakor smo včeraj poročali, odobrila celo vrsto predlogov odbora za prošnje in pritožbe glede vštetja službenih let. M. dr. je odobreno: dr. Mariju K r m p o t i ć u, inšpektorju ministrstva soc. pol. vštetje dobe od 1. avgusta 1914. do 6. decembra 1920. v ukazno službo, Rudolfu R o z m a n u gl. knjigovodji Čekovnega urada v Ljubljani doba od 15. aprila 1909. do 1. marca 1919, Janku V a k s e l j u, pis. pomočniku v Ljubljani doba 17 let, 3 mesecev. Sprejet je bil tudi predlog odbora, da se »književniku iz Ljubljane« Ivanu H r i b a r j u prizna 50 let državne službe torej ne samo doba, ko je bil poslanik in namestnik ter ljubljanski župan, temveč tudi čas ko je bil zastopnik in pozneje dolga leta ravnatelj zavarovalnice banke Slavije...

* **Prenos kosti nemških vojakov.** V sredo dopoldne se je vršil v Beogradu na svečan način prenos kosti nemških oficirjev in vojakov, ki so bili med vojno pokopani nad vojaško bolnico na vogalu Višegradske in Deligradske ulice. Posmrtne ostanke 76 oficirjev in vojakov so prenesli v osmih lesenih krstah na nemško vojaško pokopališče nad novim beograjskim pokopališčem, kjer so jih z vsemi vojaškimi častmi pokopali v skupne grobove.

* **General Pešić na inspekcijskem potovanju.** Šef glavnega generalnega štaba general Petar Pešić je več tednov na inspekcijskem potovanju po Bosni, Dalmaciji, Hercegovini in Črni gori. General Pešić je pri tej priliki posetil vse večje garnizije, zlasti v Splitu, Kotoru, Dubrovniku in Šibeniku ter tudi pomorsko vojno akademijo v Gružu pri Dubrovniku.

* **Zagreb ima 135.000 prebivalcev.** Po statistiki mestnega fizikata se je v Zagrebu tekom lanskega leta rodilo 3385 otrok, med temi 191 mortvorojenčkov, oziroma otrok, katerih matere so prišle od zunaj na porod. Faktični prirastek prebivalstva znaša torej 3194 oseb. Celokupno zagrebško prebivalstvo znaša sedaj okroglo 135.000 oseb.

* **Propaganda za naše prirodne lepote.** V Jugoslavijo je prispel te dni g. H. Hildebrand, delegat ameriškega »Nacijonalnega komiteja za geografijo«. Vodil bo fotografično snemanje prirodnih lepot naše države. Posnetke bo komite uporabil za obsežno delo o naši državi. Posamezna ministrstva so naročila kompetentnim našim oblastem, da v vsakem oziru podpirajo akcijo g. Hildebranda.

* **Društvo slovenskih književnikov** je včeraj prejelo naslednjo brzojavko: »V duhu prisostvujem proslavi velikega slovenskega književnika Ivana Cankarja, genija cele Jugoslavije. Rikard Katalinić-Jeretov«.

* **Avijatični dan v Beogradu.** V zadnjem času se vodi živahna akcija za propagiranje in populariziranje naše avijatike. V to svrho priredе v kratkem v Beogradu avijatični dan, na katerem se bodo izvajale razne avijatične atrakcije. V razgovoru z novinarji je minister vojske in mornarice naglašal, da bo prav rad podpiral razvoj civilne avijatike v naši kraljevini, in to tem bolj, ker se na ta način pripravlja oni kor rezervnih pilotov, ki bi mogel kasneje mno-

* **Tujci na Gornjem Jadranu.** Po poročilih, ki so došla Zvezi kopališč in letovišč, je število tujcev v kopališčih gornjega Jadrana zadovoljivo, zlasti če upoštevamo deževno vreme, ki je vladalo dalj časa in se je šele v zadnjih dneh umaknilo lepim solnčnim dnevom. Najbolj obiskan je otok Rab, kjer je že nad 250 tujcev, večinoma Nemcev V Crikvenici se nahaja okolo 100, v drugih manjših krajih od 30 do 80 tujcev Gosti so zadovoljni s cenami.

* **Himen.** Poročil se je g. Andrej Krepek, davčni služitelj v Sv. Lenartu, z gospico Franico Lovrenc, posestnico iz Šetarjeve, g. Mirko Korošec, veleposestnikov sin v Sv. Lenartu pa z gospodično Marušo Frank poštno upraviteljico v Sv. Lenartu. Novoporočenim obilo sreče!

* **Zanimive starinske najdbe.** V Ptuju in okolici so naleteli delavci te dni na dve zanimivi najdbi. Pri podiranju stare hiše mizarja Potrča so izkopali tri zlatnike z letnicami 1760., 1800 in 1812. Hiša je bila torej stara najmanj sto let. V Lancovem pri Ptuju pa so izkopali te dni rimski sarkofag iz haloškega laporja Vse izkopnine so izroče Ptujskemu muzeju.

* **Trgovec s praški proti nosečnosti.** V novem Sadu je policija aretirala te dni trgovskega potnika Hinka Gosauerja, uslužbenega pri zagrebški tvrdki Val Bukarić, ravno v trenotku, ko je prodajal raznim ženskam v Titelu recepte za praške, ki preprečujejo nosečnost oziroma porode.

* **Medvedi v Gorskemu kotaru.** Dne 11. t. m. je logar Martin Petranović pod Dorinim vrhom v neposredni bližini Delnic ustrelil medvedko. Ko se je po opravkih mudil v gozdu, se je nenadoma v oddaljenosti 15 korakov pojavila pred njim medvedka, se postavila na zadnje noge in korakala proti logarju. Okretni lovec je naglo potegnil nabito puško ter medvedko zadel v srce. Kakor so logarji dognali se klati v delniških gozdovih še pet medvedov — 2 stara in 3 mladiči.

* **Ženske zažgale hišo.** V Bosenski Gradiški je nedavno v trgovini vdove Bjelodanović, ki se je nahajala v pritličju Hasiba Pračića, izbruhnil požar, ki se je naglo razširil ter je hiša pogorela do tal. Policija je takoj sumila, da je Bjelodanovička sama zanetila ogenj, zlasti zaradi tega, ker je v trgovini imela blaga za približno 50.000 dinarjev, od zavarovalnega društva »Union« pa je zahtevala izplačilo cele zavarovane svote 250.000 dinarjev. Preiskava je ugotovila, da je vdova v resnici podtaknila ogenj Bjelodanovička in njena hčerka sta bili aretirani in izročeni sodišču.

* **Poskušen samomor zaradi nesrečne ljubezni.** V zagrebško zakladno bolnico so predvčerajšnjim pripeljali Genovefo Dolšek, rojeno leta 1904. v Trbovljah, kuharico v Vrhovčevi ulici. Hotela si je vzeti življenje zaradi nesrečne ljubezni in je v to svrho izpila večjo količino bencina. V bolnici so ji izprali želodec in bo dekle v kratkem lahko zapustilo bolnico.

* **Priznano najboljše vino »Schmitzberger«** se toči v odprtih buteljkah Din 14 samo v kavarni »Slon« v Ljubljani. 552

Iz Ljubljane

u— **Opozarjamo še enkrat vse lovce iz Ljubljane in okolice,** naj se zanesljivo udeleže sestanka, ki bo danes ob 20. uri v steklenem salonu na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Nikdo naj ne ostane doma, kadar se rešuje tako važno vprašanje za Slov. lovsko društvo, kot je vprašanje obveznega članstva. Kdor je pravi lovec, bo gotovo žrtvoval pičlo uro in pritegnil k sestanku tudi svoje lovske prijatelje. Lovci, sedaj je čas, da uveljavimo svoje zahteve. — Za SLD — dr. Lovrenčič. 579

u— **Gradbeni odbor Rožnodolskega doma** priredi v nedeljo, dne 16. t. m. ob 3. pop. na Strelišču pod Rožnikom domačo zabavo s plesom. Svira šentjakobski orkester. Vstopnina prosta. 572

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 vlom, 1 tatvina, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 1 telesna poškodba, 1 prestopek obrtnega reda in 5 prestopkov cestnega policijskega reda.

u— **Črešnje in gobe na trgu.** Na trgu in povsod na stojnicah se smejejo mimoidočim iz košar prve črešnje sicer nič kaj živordeče in precej skromne po debelosti, toda ne v ceni. Vendar cena ne oplaši posebno ne malčkov, ki spremljajo mamice po mestu in hočeš nočeš moraš odpreti denarnico in odšteješ denar vsaj za četrt kilograma. Pozneje, ko bodo cenejše, bomo raje hlastnili po njih. Trg pa je nudil včeraj še neko drugo zanimivost. Iz okolice je prinesio par žensk že celo tudi prve male pomladanske jurčke, neka branjevka pa je kazala, bržkone bolj za reklamo, že pred par dnevi naravnost imenitnega velikega jurja. Za letos se nam obeta prav dobra gobja sezona.

u— **Posrečen vlom v trafiko.** V noči na praznik so doslej še neizsledeni zlikovci vlomili v trafiko Franceta Šmona v Vodmatu ter odnesli iz barake za 1250 Din vrednosti raznih tobačnih izdelkov. Ker se dogajajo slični vlomi v barake trafike in stojnice zadnje čase zopet pogosteje, policija upravičeno sumi, da ima opravka z dobro organizirano družbo, ki se specijalizira na vlome te vrste.

Iz Maribora

a— **Mariborska porota.** Pri okrožnem sodišču v Mariboru se prične dne 7. junija drugo letošnje porotno zasedanje. V tem zasedanju pride na vrsto tudi znana carinska afera Obtoženih je 12 oseb, ki jih bo branilo osem zagovornikov. Za obravnavo vlada med občinstvom veliko zanimanje.

a— **Podpore mariborske občine.** Mariborska občina je naklonila akcijskemu odboru za proslavo 100 letnice Svetozarja Miletića za postavitev spomenika znesek 500 dinarjev, 1000 Din pa za banket, ki ga je priredilo mariborsko učiteljstvo slušateljem zagrebške višje pedagoške šole, ki so se mudili pretekli teden v Mariboru.

a— **Protestni shod invalidov.** Za nedeljo 16. t. m. ob 9. dopoldne sklicujejo v gostilno Orovič mariborski invalidi protestni shod.

a— **Za rodbinski večer CMD,** za katerega vlada radi raznovrstnega sporeda veliko zanimanje, se dobijo vstopnice v predprodaji v trgovinah Brišnik, Kravos, Majer in Weixl.

a— **Vinotoči v mariborski okolici.** Mariborčanom priljubljeni vinotoči pod zeleno vejo, mestnim gostilničarjem neljubi konkurenti rastejo kot gobe po dežju. Z vsakega griča ti plapolajo nasproti bele zastavice in vabijo izletnike k vinotočem pod vejo. Samo včeraj je bilo otvorjenih v bližnji mariborski okolici, zlasti proti Sv. Petru in Šmarjeti, 6 novih vinotočev. Skupno število sedaj odprtih vinotočev pa znaša že nad 60.

VI MEČETE VAŠ DENAR SKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žiga „ključ", ker eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ"

traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se!

Za pravo vsebino in kakovost

ASPIRIN 0,5

aspirinovih tablet "Bayer"

jamči samo originalni zavoj (ploščnati kartoni s 6 ali 20 tabletami) z modro-belo-rdečo varstveno znamko. V lastnem interesu odklanjajte vse druge savoje.

LJUBLJANSKI DVOR kino

Na splošno zahtevo prelongirano!!

Skrivnosti gora smrti

Senzacijonalna svetovna atrakcija. V glavni vlogi sloviti pustolovec, kowboj in akrobat Fred Thomsen s svojim za 1,000.000 dolarji zavarovanim prekrasnim belcem SILVER KINGOM

Danes zadnjikrat ob 4. pol 6. pol 8. in 9. uri.

Prednaznanilo „Joana milijonarjeva hči" velik super First National-film tvornica velefilma „Črni angelj"

UMOR RADI MILIJONOV

Velika kriminalno - pustolovna filmska igra napetozanimive vsebine

V glavnih ulogah krasna

LIL DAGOVER in elegantni HUGO FLINK

Roparski umor v Greenstreetu. — Podtaknjeni dragoceni medaljon. — Mlada Agda pod vplivom sugestije indijskega fakirja. — Beg v Bombay. — Skrivnostni kovček. — Radio v akciji. — Veliki brodolom na odprtem morju. — Lepa Agda pod sumom roparskega umora. — Moč ljubezni in nje končna zmaga. — Lepi igralci. — Izvrstna igra. — Fina režija.

Predstave točno ob: 4, ½6., ½8., 9.

Prednaznanilo: Najlepša filmska komedija FLIRT.

ELITNI KINO MATICA, vodilni kino v Ljubljani. Tel. 124.

a— **Komisijonelni ogledi branjarij v mestu.** Pretekli teden je pregledovala posebna komisija sestavljena iz zastopnikov mestnega gradbenega urada, mestnega fizikata in srezke uprave finančne kontrole vse mariborske branjarije in točilnice za stoječe goste. Oglede je odredil magistrat kot obrtno oblastvo iz razloga, ali odgovarjajo lokali gradbenim, točilnim in higijenskim zahtevam. V kratkem se bodo izvršili slični ogledi po mariborskih gostilnah.

Kolo jahačev in vozačev za Slovenijo

Sportno gibanje se pri nas v Sloveniji razvija z mrzlično naglico. Poleg številnih sportnih udruženj, ki imajo svoje sedeže skoraj v vseh mestih Slovenije, dobimo v kratkem še novo sportno udruženje, ki pri nas doslej še ni v večjem razmahu Vrše se namreč obširne priprave, da se osnuje še Kolo jahačev in vozačev za Slovenijo.

V svrho dogovora glede ustanovitve organizacije »Privrednega viteškega društva jahačev in vozačev za Slovenijo«, se je vršil včeraj dopoldne v dvorani Ljubljanskega oficirskega doma v vojašnici vojvode Mišića sestanek številnih odličnih oficirjev in civilnih interesentov Sestanku je predsedoval brigadni general g. Sava P T r i p k o v i ć, poveljnik Dravske artiljerijske brigade, ki je tudi sam dal iniciativo in vzpodbudo za ustanovitev tega udruženja Gospod general je uvodoma toplo pozdravil vse zborovalce in naglašal, da smatra za potrebno, da se tudi v Sloveniji prične vzbujati zanimanje za lepi jahalni sport Omenjal je ostale pokrajine, ki prednjačijo v tem pogledu in povdarjal, da mora biti zlasti vojska v tesni zvezi s sportom, ki je pač najboljša predšola za vojsko. Lepota jahalnega sporta se mora tudi pri nas dvigniti na potrebno višino. S tem v zvezi je predlagal, da se ustanovi Kolo jahačev in vozačev za Slovenijo. Predlog gospoda generala so vsi zborovalci prav toplo pozdravili.

Po govoru generala Tripkovića je povzel besedo polkovnik gosp. A n t o n i j e v i ć, komandant 16. artiljerijskega polka, ki je v glavnem očrtal cilje in namen, ki naj ga zasleduje snujoče se društvo. Povdarjal je, da nam je privatna inicijativa za razvoj konjarstva nujno potrebna. Novo društvo, ki bo gotovo v kratkem doseglo velik razmah, naj bi prirejalo konjske razstave z nagradami, konjske dirke, ustanovilo jahalno šolo, prirejalo izlete in izdajalo tudi svoj strokovni list o jahalnem sportu in o negi konj vobče. Nadalje naj bi društvo tudi podpiralo razvoj konjarstva in privatnih žrebčarn. Društvo bi stalo v tesni zvezi z vsemi v naši državi že obstoječimi jahalnimi društvi in zlasti z ministrstvom poljedelstva in vojske, ki bi kolu tudi v materijelnem pogledu vsekakor nudili svojo podporo.

Nato je pozdravil zborovalce kot zastopnik mestne občine ljubljanske magistratni direktor dr. Z a r n i k in izjavil, da občina toplo pozdravlja ustanovitev tega društva tako s sportnega kakor tudi gospodarskega stališča in da je pripravljena nuditi mu gmotno in moralično podporo.

Načelnik poljedelskega odelenja g. Ivo S a n c i n je poročal o že obstoječih jahalnih društvih v Sloveniji, tako o Dirkalnem klubu v Mariboru in Št. Jerneju ter o Jahalnem društvu v Ljutomeru. Povdarjal je, da bodo ta društva gotovo pozdravila ustanovitev novega kola, da pa je vsekakor tudi njih zastopnike treba povabiti k sodelovanju. Predlog je bil simpatično pozdravljen in soglasno sprejet

Govorilo je še več drugih gospodov, ki so bili soglasno naziranja, da je treba celo akcijo pospešiti, da pride čim preje do ustanovitve tega društva.

Končno je bil izvoljen poseben odbor, kateremu predseduje general g. T r i p k o v i ć in v katerem fungirata kot tajnika gg. dr. B i r s a in dr. Š l a j p a h. Odbor ima nalogo, da izdela statute za društvo, da vzbudi potrebno zanimanje v javnosti in da povabi k sodelovanju zastopnike vseh naših jahalnih društev. Čim odbor izvrši ta posel, se bo takoj vršil ustanovni občni zbor.

Umor v Vašah pri Medvodah pojasnjen

Morilec se izdal sam.

Javnost se še gotovo spominja bestijalnega umora 22letne hčerke posestnika, Angele Kopačeve, ki je bil izvršen dne 21. novembra lanskega leta v Vašah pri Medvodah. Kot morilec je bil takrat na podlagi nujnega in tehtnega suma prijet 28letni konjski prekupčevalec Janez Jarc, ki je veljal za fanta Kopačeve in s katerim je ta tudi zanosila Jarca so takrat takoj izročili v zapore deželnega sodišča v Ljubljani, vendar je svojo krivdo pred preiskovalnim sodnikom dosledno tajil ter ni hotel ničesar priznati Vse je kazalo, da bo ostala stvar nepojasnjena in da bo sklepala o njegovi krivdi šele porota.

Pred nekaj dnevi pa je prišla Jarčeva krivda nepričakovano in čisto slučajno vendarle na dan. Jarc se je namreč izdal sam, toda ne sodniku, temveč nekemu svojemu bivšemu sojetniku, ki se je nahajal v celici poleg njegove. Oba sta natančno na istem mestu izpodkopala in navrtala v celicah pod posteljo zid Ponoči sta se tako nemoteno pogovarjala in tekom časa je Jarc svojemu prijatelju zaupal, da je v resnici on umoril svojo ljubico Angelo Kopačevo. Pripomnil pa je obenem, da bo pred porotnim sodiščem trdovratno tajil svojo krivdo, ker je prepričan, da ga potem ne bodo mogli obsoditi.

Ta znanec, neki P. iz Šiške, je prišel pred nekaj dnevi zopet na prosto. Nekaj časa je premišljeval, ali naj bi Jarčevo veliko skrivnost izpovedal, končno pa se vendarle ni mogel premagati in je izdal najprej tajnost svoji sestri. Ta seveda tudi ni molčala in tako se je širila govorica naprej, dokler ni prišla vest končno na uho tudi državnemu pravdniku. Proti Jarcu se je pričela sedaj nova preiskava in je bil kot priča zaslišan tudi imenovani P. iz Šiške. Jarc stopi sedaj pred porotnike že skoro kot obsojenec.

Veleslepar Mikoli pred sodiščem

Osem let težke ječe.

V sredo se je vršila pred zagrebškim sodiščem ob velikem zanimanju občinstva kazenska razprava proti znanemu veleslepariu, 39letnemu privatnemu uradniku Vojku Mikoljiju, čegar ženijalne sleparije so vzbudile ogromno senzacijo in obenem upravičeno občudovanje tega drznega avanturista Kakor znano, bi se mu z velikim plenom že skoro posrečilo pobegniti v Ameriko, a je usodna brzojavka njegove ljubice Jakšetićeve v Zagrebu v zadnjem trenutku izdala njegovo bivališče v Hamburgu, nakar je bil aretiran in so ga nemške oblasti izročile zagrebškemu sodišču. Tako je prišel ta človek, čegar burno življenje je lep siže za pustolovski roman, končno na zatožno klop.

Vojko Mikolji je bil že leta 1923 radi oslepariranja zagrebškega čekovnega urada za znesek 2,300.000 Din obsojen na dve leti težke ječe, ki jo je odsedel v Lepoglavi. Pol leta se je nato zdravil v bolnici — bolehа namreč na kostni jetiki Tamkaj je snoval nove načrte, kako bi prišel do denarja in jih kmalu tudi udejstvil. Lepega dne se je zjutraj skril v čekovnem uradu in ukradel več poštnih vplačilnic, ki jih je potem doma potvoril in poslal čekovnemu uradu. Z njimi je dvignil pri raznih bankah v Zagrebu 1,745.000 Din in nato takoj pobegnil čez mejo z rednim potnim listom, ki mu ga je izdala zagrebška policija. Falzifikati so bili tako sijajni, da jih sploh ni bilo mogoče spoznati. Kako je prišlo končno do njegove aretacije v Hamburgu, je našim čitateljem gotovo še v živem spominu.

Razprava se je vršila ves dan in je bila na zahtevo državnega pravdnika radi kočljive vsebine tajna. Mikolji je priznal svojo krivdo v vsem obsegu, odločno pa je odklanjal vsako pojasnilo, kam je skril svoto 905.800 Din. Ostali denar je bil namreč po njegovi aretaciji rešen in vrnjen poštni hranilnici. Vojko Mikolji je bil obsojen na osem let težke ječe in je takoj nastopil svojo kazen.

Dr. R. Marn:

Po ovinkih v Afriko

5. Tunis.

Do večerje smo imeli le še uro časa, toda nismo strpeli na brodu. Po dolgem viharju smo si z gugajoče ladje želeli na kopna tla Prišli smo od obale v evropski del mesta s krasnim bulvarjem, obsenčenim od lepega drevoreda. Življenje zelo živo. Zlasti so našo pozornost vzbujali Arabci in Arabkinje v narodnih nošah. Najbolj smo se čudili, da imajo ti otroci vročega podnebja toliko različnih halj na sebi. Arabkinje so popolnoma zakrite in niti košček nosa ali oči se ne vidi. Videli smo tudi prve zamorce in zamurkle, ki pa ne skrivajo svojih obrazov, ampak se nosijo evropsko. Lepe kavarne in restavracije so bile polne obiskovalcev, tudi Arabcev, ki so naravnost idealno lepi ljudje, seveda moški, ker žensk nismo videli, kvečjemu kako siromašno starko. Pač pa so arabski otroci obojega spola najvsljivejše muhe, kar smo jih našli na vsem potovanju. Bodisi da prodaja razglednice, izdelke domače industrije ali samo prosjači, ne gre ti izpod nog, da sem večkrat kar nož potegnil in grozil, da ga zabodem. Mlade frklje ti mečejo poljubčke, se obešajo nate in prisiljen si, da vržeš drobiž med nje Sedež na bulvarju k kavarniški mizi, pa že čutiš, da ima nekdo s tvojimi nogami opraviti. Mladi Arabec že obdeluje tvoje čevlje, če so umazani ali pa ne. To nadlegovanje arabskih otrok je bilo naravnost neznosno v Tunisu in Alžiru.

Po večerji na parniku je večina izletnikov šla zopet v mesto v različne

Drugo jutro, 1. maja, smo si šele v lepem vremenu ogledali mesto. Tunis ima okrog 200.000 prebivalcev, od teh daleko nad polovico muslimanov, dalje Italijanov, Francozov in Židov. Po imenu vlada nad pokrajino Tunis še vedno domači bej pod francoskim protektoratom, ki pa je tako obsežen, da skoro bej nima besede. Tunis ima sicer svoj denar in svoje znamke ter za muslimane lastno sodišče; glavno besedo imajo pa le Francozi Bej ima n. pr. lastno telesno stražo 300 mož, ki so pa le za parado.

Nebroj vozov nas je zjutraj odvedlo po mestu, najprej po evropskem delu, potem smo prišli v arabski del Souk. Obiskali smo velikansko poslopje, odnosno skupino poslopij Dar-el-Bey, takozvano mestno palačo, ki je sedež francoskih upravnih oblasti in kamor prihaja enkrat na teden tudi bej reševat gotove akte. Videli smo razkošne prostore, zborovalnice v zlatu in gobelinih ter umetniške rezbarije, deloma v lesu, deloma v kamnu. S teras obširnega poslopja se nam je nudil krasen razgled čez mesto.

Čudili smo se, da ni nikakih odprtin, toda uganka se je sama razrešila, ko smo iz te palače takoj prišli v arabski del mesta, katerega značilnost so ozke, pokrite ulice s prodajalno pri prodajalni, kakor satovje v panju. Kar vrtelo se nam je od neštetih bazarjev, koder je nakopičeno vse blago orienta in okcidenta. Da se je mnogo nakupilo, ni dvoma, ker je bilo blago razmeroma ceno pri nizkem kurzu franka in ker si je vsakdo želel kupiti spomin na Afriko. Arabci so dobri, živahni trgovci in najhujši barantači. Dočim je nas eden za blago plačal 200 frankov, je drugi za isti komad plačal le 100 frankov. Precej olajšani frankov smo po poldrugournem tavanju po soukih prišli zopet v evropsko četrt.

Tudi tu se je dosti nakupilo, ker so bile cene naravnost nizke. Za primer naj navedem, da so se čevlji dobili že za 30 frankov, dober slamnik za 25 frankov itd. Če vzamemo tečaj 1 frank je 1.90 dinarjev, bi rekli: napol zastonj.

Po kosilu so nas avtomobili odvedli v okolico, in sicer v park Belvedere s krasnimi nasadi in palmovimi drevoredi, dalje v Bardo, nekdanjo zimsko prestolico bejev, ki je tvorila mesto zase. Največja palača je pretvorjena zdaj v muzej du Bardo ali Musée Alaoni, ki nam pokazuje vse izkopanine Tunezije iz predrimske, rimske, starokrščanske, mavriške in drugih dob. Najbolj interesanten je v manjšem poslopju nastanjeni arabski muzej. Ni namen tega opisa, da bi zašel v podrobnosti omenjam le, da menda takih mozaikov nima noben drug muzej.

Poleg muzeja stoji bejeva palača, urejena z orientalsko razkošnostjo v zlatu in umetnih rezbarijah V lepem parku pred bejevo palačo nas je naš fotograf, ki ga imamo s seboj, v lepi skupini ujel v luknjo.

6. Kartagina.

Zasedli smo zopet bencinske kočije in dirjali po ravnem vrlo marljivo obdelanem polju in po lepi gladki cesti proti severozapadu na kraj, kjer je nekdaj stala stara Kartagina, bivša kraljica morja, strah in trepet starih Rimljanov.

Tri punske bitke, Hanibal, Hasdrubal, Cicero, Scipco itd. ta imena so vsakemu, ki je le malo poduhal srednje šole, znana iz zgodovine, ki se je niti od daleč nočem tu dotakniti, kakor mi tudi na misel ne pride, da bi opisal izkopanine, posamezne znamenitosti, ki so jih odkopali, oziroma odkrili kot ostanke tega nekdaj najbolj slavnega pomorskega mesta.

Vsak kamen, vsaka ruševina spominja na mesto in če si kdo hoče ustvariti natančnejšo sliko, naj po možnosti vzame kak opis teh ruševin v roko ...

Kartago je 16 km oddaljena od Tunisa in do nje vodi, kakor sem že omenil, gladka cesta, električni tramvaj in železnica. Izmed znamenitejših stvari, ki smo jih videli, naj omenim amfiteater, ki so ga izkopali izpod ruševin, rimski cirkus, ostanke vodovoda itd. Bogat muzej nudi tudi lepo sliko ostankov stare Kartagine. Na najvišjem hribčku stoji lepa, velika katedrala, zgrajena koncem preteklega stoletja in pa duhovni seminar. Vse drugo, dragi čitatelji, berite drugod, kjer je bolj natančno opisano.

Po ogledovanju smo se šli okrepčat in pri tem smo videli prvo opico na drevesu, ko smo si vendar predstavljali, da jih bo kar mrgolelo po palmah, platanah in drugem drevju Glej ga spaka, še ta opica, ki smo jo videli, je bila na verižici privezana. O Afrika, Afrika, kje si?

S. K. ILIRIJA 3804a

Jutri popoldne nogometni in hazenski turnir. I. KOLO.

Sodelujejo: Hajduk-Split, Hašk-Zagreb, Primorje-Ilirija, Ljubljana, A. S. K.-Zagreb, Mura-Murska Sobota, Atena in Ilirija, Ljubljana.

Sport

Jubilejne lahkoatletske prireditve S. K. Ilirije

Na včerajšnji praznik je SK. Ilirija absolvirala svoje lahkoatletske prireditve ob priliki svoje petnajstletnice. Dopoldne se je nadaljeval ženski lahkoatletski miting, popoldne pa se je vršil mednarodni lahkoatletski miting, ki je potekel zelo zanimivo.

Jubilantu SK. Ilirija so ob tej priliki čestitali razni klubi, od katerih naj omenimo sledeče: Dopoldne je Atena izročila Iliriji krasno vazo, damska sekcija Haška ji je podarila zastavico, ravnotako g. Zinaja. Pred popoldanskim mitingom je v imenu Primorja čestital Iliriji v navzočnosti približno 20 lahkoatletov kluba g. Danilo Sancin, ki je izročil Iliriji lep venec, nadalje g. Enffelder v imenu celovških sportnikov, g. Spahič v imenu Aška in g. Friebe v imenu avstrijskega lahkoatletskega saveza. Vsem imenovanim gospodom se je v imenu Ilirije zahvalil njen predsednik dr. Berce.

Damski lahkoatletski miting.

Izidi včerajšnjega damskega lahkoatletskega mitinga so bili nastopni:

Finale 200 m: 1. Šporn 30.2, 2. Flick, 3. Jermol II.

Skok v višino z zaletom: 1. Cimperman 1.30, 2. Tratnik 1.30, 3. Šporn 1.25.

Tek na 60 m: I. predtek: 1. Bernik, 2. Oman; II. predtek: 1. Šporn, 2. Jermol; *finale*: 1. Šporn 8.8, 2. Bernik, 3. Oman.

Met diska (1 kg) z boljšo roko: 1. Krisch 28.40.5 (nov jugoslovenski rekord), 2, Prevec 28.39, 3. Tratnik 26.02.

Met diska z obema rokama: 1. Krisch 28.40,5 in 23.92 je 52.32,5 (jugoslov. rekord), 2 Prevec 28.39 in 20.15 je 48.54, 3. Cimperman 25.88 in 18.80 je 44.38.

Met kopja (800 g): 1. Krisch 23.40 (nov jugoslovenski rekord), 2. Bernik 22.65,5, 3. Cimperman 22.46.

100 m finale: 1. Šporn 14, 2. Bernik, 3. Petan.

Skok v daljavo z zaletom: 1. Šporn 4.75, 2. Tratnik 4.55, 3. Petan 4.20.5.

Štafeta 50 in 50 in 100 in 200: 1. Ilirija I 58, 2. Ilirija II, 3. Atena.

Končni rezultat v metu krogle z obema rokama je sledeči: 1. Bernik 9.40 in 8.19 je 17.59, 2. Jermol I 9.15 in 6.71 je 15.86, 3. Cimperman 8.39 in 6.83 je 15.22.

Po tem mitingu je Bernikova poskusila postaviti nov jugoslovenski rekord v metu krogle. To se ji je tudi posrečilo. Svoj lastni rekord, ki ga je v sredo postavila z 9.40 je izboljšala na 10.3,5.

Mednarodni lahkoatletski miting.

Izidi mednarodnega lahkoatletskega mitinga, ki se je vršil popoldne, so nastopni:

Tek na 100 m: I. predtek: 1. Krajačić (Ašk), 2. Rožek (Il.), II. predtek: 1. Stepišnik, 2. Živanović (oba Ilirija), III. predtek: 1. Haderer (KSV), 2. Spahić (Ašk). *Finale:* 1. Haderer 11.6, 2. Stepišnik, 3. Spahič.

Tek na 400 m: 1. Močan (Pr.) 54.5, 2. Plehaty (Hašk), 3. Arhar (Pr.).

Met krogle: 1. Spahić 13, 2. Eschenauer (KAC) 12.36, 3. Leandrov (Ašk) 11.91 Derganc, ki je dosegel IV. mesto, je postavil z 11.44 nov slovenski rekord.

Skok v višino: 1. Jakupić (Hašk) 1.60, 2. Leandrov 1.60, 3. Held (GAK) 1.55.

Met kladiva: 1. Gašpar (Ašk) 33.60, 2. Zupan (Il.) 33.03, 3. Leandrov 29.15.

Met diska: 1. Spahić 34.55, 2. Gašpar 33.73, 3. Vrhovec (Il.) 31.14.

Skok v daljavo: 1. Spahić 6.32, 2. Haderer (KSV) 6.19,5, 3. Živanović (Il.) 6.12.

Met kopja: 1. Gašpar 43.81, 2. Lado Zupančič 41.04, 3. Cimperman (Pr.) 40.51.

Tek 5000 m: 1. Slapničar (Pr.) 17.00,8 (nov jugoslovenski rekord), 2. De Reggi, 3. Penteker (Ptuj).

Skok ob palici: 1. Held (GAK) 3.30, 2. Štrekelj (Il.) 2.80, 3. Ferković (Hašk) 2.80.

Tek na 1500 m: 1. Friebe (GAK) 4.08.4, 2. Rosenkranz (Hašk) 4.22, 3. Vidic (Pr.)

Štafeta 4 × 100 m: 1. Primorje 46.6, 2. Ilirija 46.8, 3. Ask.

Končna klasifikacija v mednarodnem mitingu je nastopna: Ask (36 točk), Primorje in Ilirija po 23 točk, Hašk (12), GAK (11), KSV (8), KAC (3), Ptuj (1).

Teniški turnir S. K. Ilirije

Turnir se je včeraj nadaljeval ves dan. Do finala je prišlo le v singlu gospodov, kjer je odnesel sigurno zmago g. Balasz nad Beloševićem 6 : 2, 6 : 3. Ostali rezultati: *Dame posamezno*: ga. Čorak : H. Florjančič 6 : 2, 6 : 1. — *Gospodje posamezno:* Bleiweis : Koželj 6 : 2, 6 : 2; Balasz : Leben 6 : 0, 6 : 1; Bleiweis : Kmet 6 : 3, 3 : 6, 7 : 5; Ferič : Golob 6 : 4, 8 : 6; Beloševič : Dacar 6 : 4, 6 : 2; Balasz : Bleiweis 6 : 0, 6 : 1. G. Bleiweis očividno še ni dosegel svoje lanske forme. Gg. Beloševič : Ferič 6 : 3, 6 : 3 in Balasz : Beloševič 6 : 2, 6 : 3, kakor že zgoraj omenjeno. — *Dame in gospodje v dvoje*: Gdč: Šepetavčeva - Dacar : F. Florjančičeva - Kmet 6 : 2, 6 : 3; ga. Čorak - Balasz : Šepetavčeva - Dacar 6 : 2, 9 : 7. — *Gospodje v dvoje*: Gg. Kmet - Bleiweis : Pretnar - dr. Gros 4 : 6, 6 : 4, 6 : 3; Golob - Dacar : Kmet - Bleiweis 4 : 6 6 : 1, 7 : 5; Beloševič - Ferič : Koželj - Zajec L. 6 : 0, 6 : 0. — *Handicap dame posamezno*: Gdč. Ks. Ravniharjeva : Janša-Hillejeva 4 : 6, 6 : 3, 6 : 1; Koslerjeva : Fed. Ravniharjeva 6 : 4, 6 : 2, Fed. Ravniharjeva : Bretlova 4 : 6, 3 : 6; H. Florjančičeva : Košmeljeva 6 : 3, 6 : 1. — *Handicap gospodje posamezno*: Gg. Bleiweis : Florjančič 6 : 0, 6 : 4; Koželj : Smerdu 6 : 4, 6 : 1; Ferič : Leben 6 : 0, 6 : 4. — *Juniorji:* Gg. Košak : Souvan 4 : 6, 6 : 2, 6 : 2; Gregorik : Kramaršič 6 : 3, 6 : 0; M. Bleiweis : Kramaršič 6 : 2, 9 : 7; Č. Pretnar : Burger 6 : 3, 6 : 8, 6 : 4; V. Zajec : Sušec 5 : 7, 6 : 0, 6 : 3. — Turnir se nadaljuje danes ob 3. popoldne.

Prireditve v soboto in nedeljo

Jubilejne prireditve Ilirije dosežejo svoj višek v soboto in nedeljo 15. in 16. t. m. s hazenskim turnirjem za pokal Ilirije in velikim nogometnim turnirjem za pokal mesta Ljubljane. V hazenskem turnirju tekmujejo poleg Ilirije ASK, prvak Zagreba, Mura iz M. Sobote, prvak mariborskega okrožja, ter ljubljanska Atena. Za pokal mesta Ljubljane igrajo splitski Hajduk, zagrebški Hašk, Primorje in Ilirija. Razpored je sledeči:

V soboto ob 14. uri hazena ASK : Atena, ob 15. uri hazena Mura : Ilirija, ob 16.10 nogomet Hajduk : Primorje, ob 17.45 nogomet Hašk : Ilirija. — V nedeljo, 16. t. m. ob 14. uri hazena premagani družini prvega dne, ob 15. uri hazena finale turnirja med zmagovalnima družinama prejšnjega dne, ob 16.10 nogomet Hašk : Primorje, ob 17.45 nogomet Hajduk : Ilirija.

V nogometnem turnirju se klasificirajo klubi po točkah kakor v prvenstvenih tekmah; vsaka dobljena igra šteje 2 točki, vsaka neodločena 1 točko. Ako dosežeta dva kluba enako število golov, odloča boljše skupno razmerje golov. Hašk in Hajduk nastopita s kompletnim I. moštvom, o kvaliteti obeh zunanjih udeležnikov turnirja smo pisali že včeraj, nekoliko podatkov sledi še v jutrišnji številki. Favorit nogometnega turnirja je splitski Hajduk, opasen tekmec mu utegne biti Hašk, pa tudi Ilirija in Primorje bosta gotovo storila vse, da dosežeta čim lepše rezultate.

Ljubljanski nogometaši v gosteh

Maribor : Ljubljana 8:2 (6:0)

Na včerajšnji praznik se je vršila v Mariboru nogometna tekma med mestnima reprezentancama Ljubljane in Maribora, v kateri je morala zasluženo podleči ljubljanska s tako visoko goldiferenco, ki so jo odločili izborni strelci mariborskega moštva. Moštvo Ljubljane, ki je bilo sestavljeno iz igralcev Jadrana, Slovana in Hermesa je bilo sledeče: Vidmar-Pečnik, Marchiotti I.-Rogač, Kern, Januš-Hariš, Klančnik, Plešš, Marchiotti II, Jamnik. Moštvo Maribora, sestavljeno iz igralcev Maribora in Rapida, je bilo sledeče: Gayer-Kurzman, Wagner-Pernat II, Frangeš, Bergant-Pernat I, Vodeb, Hreščak II, Tergletz, Lešnik. Ljubljansko moštvo je bilo precej enakovreden nasprotnik, vendar je glede vigranosti in pred vedene kombinacijske igre precej zaostajalo za zmagovitim moštvom. Gostje so igrali z izredno požrtvovalnostjo. Odličen del je bila krilska vrsta deloma tudi obramba. Napad je predvedel bolj visoko, toda zelo raztrgano igro in mu je manjkalo dobrih strelcev. Vratar je bil na mestu in ni mogel ubraniti nobenega gola.

Zmagovito moštvo je bilo dobro sestavljeno in je zaslužilo zmago. Najboljši je bil obrambni trio. Krilska vrsta razen Berganta je ugajala. Napad je pokazal nizko kombinacijsko igro, ki pa je vendar čestokrat bila pomanjkljiva in netočna Izborni krili sta bili zelo zaposleni, zlasti desno. Najboljši strelec je bil Tergletz, ki je naravnost zadivil občinstvo z neubranljivimi streli.

Tekma je potekla v prvem polčasu ob veliki premoči domačinov, ki so v kratkih presledkih takoj ob prvi minuti napravili šest golov. Po pavzi se je Ljubljana precej opomogla. Igra je postala povsem odprta. Gostje so bili nekaj časa celo v premoči. Proti koncu tekme pa se je zopet videla premoč Maribora. Za Maribor so scortali Tergletz 4 gole. Hreščak 3, Pernat 1. Za Ljubljano: Jamnik (iz enajstmetrovke) in Hariš. Sodnik g. Frankl je spregledal precej, sicer pa je bil nepristranski. Svoje tihe žvižge je mogel le sam slišati. Občinstva je bilo precej.

Sturm (Gradec) : Primorje 4:1 (4:1)

Ljubljansko Primorje je včeraj odigralo svojo prvo letošnjo nogometno tekmo v ino zemstvu, in sicer v Gradcu proti tamošnjemu Sturmu. Rezultat po poteku igre ne kaže pravega razmerja moči med obema kluboma. V prvem polčašu Primorje, ki je nastopilo v svoji običajni postavi Erman-Slamič, Jančigaj-Zemljak, Buljević, Pišek-Čamernik, Erman, Glavič, Uršič, Čebohin, ni pokazalo igre, ki bi bila zadovoljila. Akademiki so igrali z veliko tremo, zlasti vratar. Radi tega je mogel Sturm v prvih 20 minutah zabiti kar 4 gole, in sicer 3 iz kotov. Primorje je doseglo svoj častni gol iz enajstmetrovke.

V drugem polčasu se je slika docela izpremenila. Primorje je popolnoma pregrupiralo svoje moštvo ter je igralo v sledeči postavi: Erman-Zemljak, Buljević-Gruntar, Slamič, Jančigaj-Čamernik, Glavič, Erman, Uršič, Čebohin. Sedaj so bili akademiki skoraj skozi v premoči ter so predvedli krasno igro, vendar pa so imeli pred golom veliko smolo. Tri sigurne šanse so končale s streli preko prečke. Zlasti so ugajali v drugem polčasu Slamič, vratar Erman, Zemljak in Jančigaj. V prvem polčasu je bil lažje blesiran Pišek, v drugem pa Čamernik.

Sturmovo moštvo je nastopilo z novim srednjim napadalcem Strakowitzem in branilcem Ferkom, ki zadnjič proti Iliriji nista nastopila. Najboljši mož domačega moštva je bil srednji krilec Greiner Ugajali so tudi srednji napadalec in oba branilca. Z malimi pogreškami je sodil objektivno sodnik Freiberger.

Ilirija : Celje 5:2

Semifinalna tekma za prvenstvo LNP, ki se je včeraj vršila v Celju med Ilirijo in SK Celje, je končala z zmago Ilirije s 5 : 2. Vratar Ilirije Miklavčič je bil izključen.

Zagreb : Split 3:3 (1:1)

Včerajšnja tekma med reprezentancama Zagreba in Splita je končala neodločeno s 3:3. V prvem polčasu je imel Split več od igre, v drugem polčasu pa Zagreb. Tekma je bila šest minut pred koncem prekinjena. Sarasz je zabil tretji gol za Zagreb iz off side, vsled česar so Splitčani protestirali proti sodniku Dubravčiću, ki je nato izključil Bonačiča I. in Kurirja. Radi tega je celo moštvo Splita zapustilo igrišče. Tekmi je prisostvovalo 8000 oseb.

Včerajšnje tekme na Dunaju: Prvenstvene: Slovan : Sportklub 2 : 0 (2 : 0), Rapid : Simmering 2 : 1 (0 : 1), Wacker : FAC 3 : 1 (2 : 0).

Zaključek proslave 15-letnice S. K. ILIRIJE

— DRUŽABNI VEČER —

v dvorani «Kazine» v nedeljo dne 16. maja ob 21. uri pod pokrovitelj stvom dvorne dame gospe Franje dr. Tavčarjeve in sodelovanjem :: damskega komiteja. ::

Razdelitev daril. -:::- Ples.

Jutri ???? Kino DVOR težko pričakovani veletilm smeha in zabave predvaja

Hazena

I. SSK Maribor : SK Primorje (Ljubljana 5:2 (3:0)

V Mariboru je gostovala včeraj primorjanska hazena družina, ki je doživela od Mariborove zasluženo poraz in se ima zahvaliti le svoji odlični vratarici Križevi, da ni izšla iz te tekme še z večjim porazom S to zmago so Mariborove hazenašice dokazale stalnost svoje napredujoče forme. Tekma je bila na polju odprta in temperamentna, pred golom pa je moralo Primorje kapitulirati pred kanonado Mariborovih napadalk, ki so nasprotnice prekašale i po kombinaciji i po odločnosti, dasi je bila topot njihova igra glede lovenja in podajanja žoge nekoliko nesigurna. Boljša pa je bila igra primorjanskih krilk, zlasti odlične Zannerjeve. Od branilk je bila boljša Mariborova. To pot je tudi dobro branila domača vratarica. G. Šepec je sodil često netočno, sicer objektivno.

Motoklub «Slovenija». Izlet Motokluba «Slovenija» na Golico se vrši v soboto dne 15. t. m. ob 17.30 in ne kakor je bilo pomotoma javljeno ob 15.30. Štart izpred kavarne Evropa, Člani se še enkrat opozarjajo, da se tega izleta udeleže v obilnem številu. Po članih vpeljani gostje in avtomobilisti dobrodošli. — Za alpsko vožnjo, ki se vrši od 20. junija do 3. julija se je prijavil dosedaj iz Slovenije edino g. Walter Stuzzi z BSA motociklom 500 ccm, zaslužni in dolgoletni član Motokluba «Slovenija».

Gospodarstvo

Tržna poročila

Dunajska borza za kmetijske produkte (12. t. m.). Spričo male ponudbe je nastopilo na Dunaju čvrsto razpoloženje. Blago se ponuja po zvišanih cenah. Notirajo za 100 kg v šilingih vključno blagovnopometni davek brez carine: pšenica: domača 42.75—43.25, madžarska potiska 46.25 do 48.50; rž: marchfeldska 27.50—28; ječmen: domači 30—34, slovenski 35—38. turščica: 21—22; oves: domači 29 do 30; moka «0» (v trgovini na debelo): domača 78.50—81, madžarska 75.50—79, jugoslovenska 73.50—77.50.

Dunajski živinski sejem (12. t. m.). Goveda: Dogon 348 komadov. Cene so se proti ponedeljku slabo obdržale. Notirajo za kilogram žive teže: voli 1—1.60, biki 1 do 1.50, krave 0.95—1.30, slaba živina 0.60 do 0.90. — Svinje: Dogon 1674 komadov. Notirajo za kg žive teže: debele svinje 1.90—2.10, mesne 1.90—2.30.

= **Načrt državne tvornice vagonov.** Kakor poročajo iz Beograda, se je vršila te dni seja finančno - gospodarskega odbora ministrov, na kateri se je obravnavalo vprašanje ustanovitve državne tvornice vagonov. Do končnega sklepa ni prišlo, ker se še ni dosegel sporazum glede kraja, kje naj bi se ta tvornica zgradila.

= **Francoska in belgijska konkurenca na avstrijskem tržišču železa.** Z Dunaja poročajo: Spričo močnega padca francoskega in belgijskega franka se je silno povečala ponudba železa iz teh držav v Avstriji. Ponuja se to blago znatno pod cenami blaga iz avstrijskih tvornic. Avstrijski industrijci železa zahtevajo zaradi tega od vlade čim prejšnje donošenje novega carinskega načrta.

= **Ekspozitura Lipskega velesejma v Beogradu.** V Beogradu se je pred kratkim ustanovila ekspozitura Lipskega velesejma. Za šefa te ekspozature, ki se je spočetka nameravala ustanoviti v Sofiji, je postavljen gosp. Hans Wolfgang Schuster iz Lipskega. Delokrog ekspozature bo obsegal ves Balkan. Ekspozitura bo vršila tudi turistično propagando za našo državo.

= **Zabrana izvoza konj v sovjetsko Rusijo.** Iz Beograda poročajo, da je zabranjen iz naše kraljevine izvoz konj v Rusijo.

= **«Privredni Arhiv»**, št. 4., je izšel z obilno vsebino. List, ki izhaja vsak mesec, stane letno 180 Din. Uprava: Samostanska ulica 11, Zagreb.

= **Povišana carina na uvoz opeke v Grčiji.** Iz Aten poročajo, da stopi te dni v veljavo v Grčiji nova carinska tarifa, po kateri so povišane številne postavke za uvoz industrijskih proizvodov Znatno je povišana tudi uvozna carina na opeko, s čimer bo močno prizadeta naša industrija opeke, ki je v zadnjem času izvažala velike količine svojih izdelkov v Grčijo, pred vsem v grško Makedonijo

= **Železniška proga Mladenovac - Topola.** Tekom letošnjega leta se bodo začela dela na trasiranju nove železniške normalnotirne proge Mladenovac - Topola. V to svrho bo poslalo prometno ministrstvo svoje inženjerje na lice mesta, da proučijo teren.

= **Obtok novčanic v Avstriji** je v zadnjem tednu narasel za okrog 100 milijonov na 830 milijonov šilingov, podloga pa se je povečala le za 14 milijonov na 515 milijonov šilingov. Kritveno razmerje se je zaradi tega poslabšalo od 61.3 na 60 odstotkov.

= **Olajšanje deviznega prometa v Nemčiji.** Iz Berlina poročajo: Te dni bo izdala državna vlada odredbo, po kateri bodo razveljavljene nadaljnje določbe o omejitvi prometa z inozemskimi plačilnimi sredstvi Med drugim bo ukinjena zabrana devizne terminske trgovine Od predpisov o deviznem prometu bodo ostali v veljavi še samo oni, ki omejujejo krog onih bank in bankirjev, ki smejo trgovati z devizami.

Službe (dobe)

Pletilje popolnoma izurjene, se sprejmejo v trgovini Franjo Ahlin, Sp. Šiška. 13161

Izurjena šivilja se sprejme na deželo. — Naslov pove uprava «Jutra» 13157

Potnika prvovrstnega, išče veletrgovina vina. Mesečna plača 4500 Din. Dnevnice po 200 Din. Življenjsko zavarovanje 100.000 Din. Ponudbe na naslov: Rudolf Mosse, oglasni zavod, Zagreb, Gajeva 1 pod «l. K. 433». 13163

Kuharica samostojna, vešča tudi srbske kuhinje, se išče za sezono v hotelsko restavracijo na Gorenjskem Naslov pove upr. «Jutra». 13067

Brivski pomočnik dobro izvežban, se sprejme takoj ali s 1. junijem v stalno službo. Hrana in stanovanje v hiši. Mihael Godnov, brivec, Tržič. 13066

Fotograf. pomočnika sprejme takoj foto «Helios» v Idriji. 13003

Zavaroval. uradnika izvežbanega organizatorja, sprejme zavarovalnica v Ljubljani. — Stalna služba, pokojnina in bonitete službene pragmatike. Oferte na upravo «Jutra» pod značko «Življenska eksistenca». 12747

300 krojačev sposobnih za samo boljšo konfekcijo, potrebujemo. — Pri osebni prijavi se služba lahko takoj nastopi. — Pismene ponudbe se ne uvažujejo Mehanička tvornica odijela d. d., Zagreb, Savska 20. 12698

Kovaškega delovodjo z izkušnjo, pridnega, sprejmem takoj. Vprašanja na podružnico «Jutra» v Celju 12559

Krojaškega učenca sprejme takoj J. Sušnik, krojačnica, Ljubljana, Selenburgova ulica štev. 4. 13114

Učenca za mesarsko in prekajevalsko obrt sprejme takoj Fran Golob, mesar in prekajevalec, Ljubljana VII, Jernejeva cesta 47. Hrana in stanovanje v hiši. 13083

Službe (iščejo)

Izprašan kurjač trezen, zanesljiv, z večletno prakso in dobrimi spričevali, išče dela. Gre k vsaki vrsti parnih kotlov. Naslov pove uprava «Jutra» 13168

Gospodična vešča blagajniških in knjigovodstvenih poslov, bi sprejela mesto začetnice za umerjeno plačo. Ponudbe poslati na naslov: M. B. Šola Šenoina 14, Zagreb. 13160

Trgovski potnik starejša, zanesljiva moč, v Sloveniji kar najbolje vpeljan, s šoferskim izpitom, išče nameščenja. Stroka poljubna. Ponudbe pod šifro «Potnik 15» na upr. «Jutra» 13086

Ponuja

Knjigovodstvo in druge trgovske predmete poučuje strokovnjak. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Temeljita izobrazba». 13091

Obrt

T. RABIĆ Ljubljana KOLODVORSKA UL. 28 STAMPILJE

Prodam

KOKS — ČEBIN Wolfova 1/II. Telefon 56. 18/III

Pohištvo novo, ne rabljeno, iz trdega lesa (kompl. spalnica), se po nizki ceni proda. — D. Brečko, trg., Rajhenburg 13162

Mostna tehtnica se proda. — Ponudbe pod «Tehtnica» na upr. «Jutra». 13158

Plašči za motocikle in male avtomobile, kovčeg za avto, Stonski tovorni avto Spa, rezervni deli za Spa, tovorni avto, poceni in na odplačilo. Naslov pove uprava «Jutra». 12998

Juta vreče enkrat rabljene, velika množina, vse enake velikosti, ugodno naprodaj. Naslov v upravi «Jutra». 12873

Motorno kolo 3 k. s., z dvema prestavama in prostim tekom, v dobrem stanju, se proda za 5000 Din. Naslov v upravi «Jutra». 13055

Morska trava (crime d' afrique) ter konjska žima najcenejše pri **Trgovinskem k. d., Zagreb,** Ilica br. 45. Vzorci brezplačno! 147/III

Lep čoln (Flachboot) ugodno naprodaj. Ponudbe pod značko «Ljubljanica» na upravništvo «Jutra». 13092

Kupim

Prsno vprego za par konj, dobro ohranjeno in srednjetežak dvovprežen voz za nakladanje, v dobrem stanju, kupim takoj. Ponudbe z navedbo cene na naslov: Alojzij Remic, Dravograd. 13165

Posest

Lepo posestvo z gospodarskim poslopjem, na Dolenjskem, vse v najboljšem stanju, krito s cementno opeko, v krasni solnčni legi, se proda. Redi se lahko 3 glave živine in 3 prašiče. Ogleda se pri Antonu Hribarju v Toplicah pri Novem mestu. 12985

Stanovanja

Odda se stanovanje v Zeleni jami štev. 212. 13167

Kot sostanovalec se sprejme gospod na stanovanje in hrano v sredini mesta. Naslov pove uprava «Jutra». 13166

Kapital

Večje industrijsko podjetje išče radi povečanja obrata več družabnikov s kapitalom od 80.000 Din — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Industrija 943». 12943

Razno

Poštenemu najditelju Donar prejel, legitimacijo že preje. Fr. V. 13159

Mlekarna se odpre v soboto 15. t. m. v **Sp. Šiški, Celovška cesta** v hiši gostilne «Zvezda». 13095

Vsi šolski izletniki! Hotel «Zlatorog» v Bohinju nudi vsem šolskim izletnikom navadno kosilo po 10 in boljše po 15 Din. 13071

Svinjska mast zajamčeno čisto domače
SLANINO soljeno in sušeno
SALAMO prvorazredno
SIR razne vrste
KONZERVE mesnate, od sadja in zelenjadi kupite najbolje pri stari specijalni veletrgovini
Julio Schmidlin i drug Zagreb
Preradovićeva ul. 24
Zahtevajte cenike

Iz korotanske zgodovine je izšel roman
Angelin Hidar
Spisal Ivan Lah. Cena vezani knjigi Din 23, po pošti Din 1·50 več. Izdala **Tiskovna zadruga v Ljubljani.**

Najlepši vrt z najmodernejšo uredbo je otvorjen v hotelu Imperijalu v Beogradu.

Vrt je zlasti okrašen z zelenjem in cvetjem ter zavarovan proti vetru in prahu. — Kuhinja odlična. — Srbska in domača jedila, pijača prvorazredna, toči se Vajfertovo pivo. — Kuhinja je otvorjena tudi po gledališču in bioskopu. Tudi takrat se dobe topla jedila. — Sam hotel razpolaga z več dvoranami za zabave, bankete, koncerte, svatbe itd. — Sobe hotela so posebno dobro urejene in popolnoma udobne za prenočišče. — Koncert vsak večer. — Cene znižane. — Postrežba brza in točna.

Milan Mišić, hotelir.

OBLEKE za gospode in dečke nudi v krasni izberi in po najnižjih cenah **samo J. MAČEK LJUBLJANA**

Peronospora - brizgalnice orig **„Nonplusultra"** in **„Vermorel"** ter **„Merkur" kose** dobavlja promptno veletrgovina z železnino **„MERKUR", P. Majdič,** Celje. 3473 a

Dopisi

ŠT. VID NAD LJUBLJANO. Srake s pavovim perjem so se pojavile v Št. Vidu. Močno skrahirani šentviški klerikalizem, ki le s pomočjo Škofovih zavodov in njegovih profesorjev vzdržuje večino v naši občini, bo slavil prihodnjo nedeljo otvoritev svojega Orlovskega doma. To veselje mu naprednjaki iz srca privoščimo. Ker se pa ta klerikalni petelin — pardon — sraka, ne počuti dovolj silnega, se je ogrnil v pavovo perje in razposlal po vsej občini vabila, na katerih vabi k proslavi 60letnice »Blaž Potočnikove čitalnice«. On dobro ve, da mlajša generacija nitj ne pojmi, kaj in od kod to ime, Dr. Iv. Pregelj je spesnil celo himno klerikalnih kimavcev, katero je natisnil na pročelni strani vabila pod sliko Blaža Potočnika. Ker na ta račun naseda tudi napredni življ in s tem prispeva k proslavi orlovske polomijade, se nam zdi potrebno, da podamo nekoliko zgodovine bivše Narodne čitalnice v Št. Vidu, katere početek pa ni napravil klerikalizem. Pred 60. leti se je po inicijativi naprednih slovenskih mož, naših očetov, začel buditi narod iz tisočletnega spanja. Takrat je bil slučajno v Št. Vidu župnik Blaž Potočnik. Na željo tedanjih izobražencev je rad pristal in se jim pridružil k ustanovitvi Narodne čitalnice, ki je poslovala prav lepo. Redek in drag takratni tisk ni mogel vsak posameznik naročiti. Lahko pa je to storila Narodna čitalnica. Vzdrževala je »Novice«, potem »Slovenski Narod«, ko je začel izhajati »Slovenec«, tudi istega. Ljubljanski rodoljubi so podarili lepo število literature naših najboljših pisateljev. Jurčiča, Kerska, Tavčarja itd. Blaž Potočnik je umrl, Narodna čitalnica pa je ostala neokrnjena naprej. Imela je mnogo članov iz vseh slojev in nazorov. V to lepo harmonijo pa se je pred dobrimi 20 leti usidral takrat rojeni klerikalizem in započel svoje razdiralno delo. Iztrebil je iz Narodne čitalnice napredne elemente, napredne liste, dal pod klerikalni farovški indeks bogato knjižnico in prekrstil Narodno čitalnico v »Blaž Potočnikovo«. Če bi bil takrat Blaž Potočnik navzoč, bi te razdiralce gotovo razpodil. Ker ga ni bilo, je posledica, da Čitalnica od takrat umira. Članstva nima, mnogo knjižnice menda tudi ne, pač pa je klerikalizmu dobro došel argument, da se za proslavo čukarije more odeti v pavovo perje »Blaž Potočnikove Čitalnice«. Napredni element šentviški pa si je med tem ustvaril svojo bogato knjižnico in lahko urpi umiranje po klerikalizmu ubite »Narodne čitalnice«, ni pa mu treba proslavljati dom mračnjaštva in klerikalne sužnosti.

ZAGORJE OB SAVI. Na prošnjo tukajšnjega »Glasbenega društva« bo nastopilo v nedeljo dne 16. majnika ob 16. na odru Sokolskega doma pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« s pevskim koncertom. Taki koncerti so pri nas zadnje čase pravcata redkost in bo nedvomno ta pevski koncert 60članskega zbora »Ljubljanskega Zvona« zanimal vse prijatelje petja, kakor tudi širšo javnost in vse članstvo »Glasbenega društva«. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je pred kratkim nastopilo že parkrat v Trbovljah in Hrastniku, kjer je s svojim priznanim, izbornim izvajanjem zadivilo vsakega posameznika ter ga navdušilo v toliki meri za našo lepo slovensko pesem, koliko to premore edino ta. Spričo tega gotovo tudi Zagorje ne bo zaostajalo ter bo na dan koncerta napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Udobnost, da se po inicijativi »Gl. društva« tu nudi občinstvu prilika, da sliš prvikrat v Zagorju popoln pevski zbor »Lj. Zvona«, bo povečana še v toliko, da se občinstvu dostavijo vstopnice za koncert na dom. Vabljeni ste, a sežite pridno po njih in naj ne bo nikogar, ki bi odklonil veliki duševni užitek in potrebno uho, ki se mu s tem nudi.

Da najboljši je to znaj, Colombo Ceylon čaj!

Urejuje in izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.